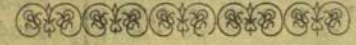

PARÁD GYÓGY-FÜRDŐ

Az elő- és utóvadban a lakások 50%-kal olcsóbbak az állandó vendégeknek.

Fürdőkabinok és folyosók gőzfűtéssel vannak ellátva!

Károlyi Mihály gróf tulajdona, Hevesmegyében, vastimos fürdővel és hidegvízgyógyintézzel, gyógy-nyes kén-savanyúvíz, természetes arzén és vastartalmú vizek. Kiváló jó hatása ideg-, vér-, gyomor- és székélybetegségek, gyengeségnél ismeretes. Tiszta, nyílt hegyi levegő, sport, kirándulások. Modern kényelemmel berendezett szállókban 173 szoba áll a vendégek befogadására. Kétféle élelmiszer mérsékelt árak mellett. Evad május 15-től augusztus 20-ig tart. Prospektussal és bármilyen felvilágosítással készségesen szolgálnak a fürdőigazgatóság.

ANYÁK FIGYELMÉBE!!

A gyermekek ellátás, legkiválóbb tápszere az elválasztás időszakától kezdve

"Phosphatine Falières"

Igen kellemes ízű, könnyen emészthető. A fogzást megkönnyíti és biztosítja a csontrendszer fejlődését.

Egy nagy doboz (elegendő 3 hétre) ára 3 korona 50 fillér. Főraktár: **ZOLTÁN BÉLA** gyógyszerész Budapest, V., Szabadság-tér (Nagykorona-utca sarok).

A MARGIT-CREME a főrangú hölgyek kedvenc szépség szere, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik, a bőr szonnan felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a **MARGIT-CREME** utánozhatatlan és hamisítást, tásák eredeti védjegyével lezárított dobozban el fogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindenemű felelősséget. **A MARGIT-CREME** ártalmatlan, zsírtalan, vegyíztiszta készítmény, amely a külföldön általános feltűnést keltett. **Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-póder 1'20.** Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon. Kapható minden gyógyszerár, illatszer- és drogua-üzletben.

A KRIEGNER-féle Tokaji China-Vasbor

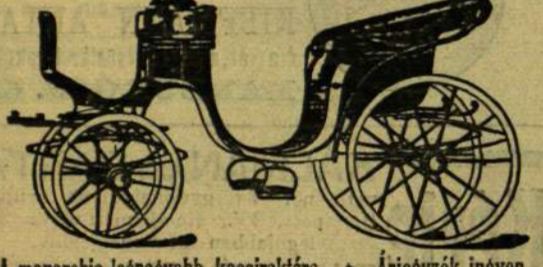
nem támadja meg a fogat, nem terheli meg a gyomrot és ezért az összes vaskészítmények között az első helyet foglalja el. Világszerte évtizedek óta használják a vérszegénységből eredő összes bajoknál, étvágytalanság, chlorosis, gyomorbaj, idegesség, álmatlanság, görvélkórnál mindennemű testi gyengeségnél, reconvalescentiánál, sápkóros fiatal lányoknál és gyengén fejlődő gyermekeknek. — Az országos egészségügyi tanács is méltatta ez itál kiváló sajátosságait, így tehát nem téveszthető össze más hasonló szerrel.

A Kriegner-féle TOKAJI CHINA-VASBOR 5 puttonos tokaji borból készül, nagyon kellemes ízű és hatása biztos. Nagy üveg 6 korona, kis üveg 3 korona 20 fillér. **KRIEGNER-GYÓGYTÁR** Budapest, Kálmán-tér (Baross-utca sarok). Postai szétküldés naponta utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldésére. Ha lapunkra hivatkozik, **"Mi az élet — örömeinek ellensége?"** című érdekes könyvecskét ingyen küldi.

Elsőrangú legrégebbi országos hírv. cég. Fennáll 1810. óta. **HALTENBERGER** ruhafestő és vegytisztító **KASSA** Lelkiismeretes, gyors munka! Kiterjedt postaforgalom. Külön osztály gyászruhák festésére. Gallér-, kézelőtisztítás (naponta átlag 24.000 darab). **Tessék prospektust kérni.** Postacím: Haltenberger Béla postafiókja, Kassa.

Mig eddig a régi hőrbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasthenia, vitastanz), a sápkór, a női arczot elégtelenítő pattanások s a női nemű szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig újabb **a PARÁDI ARSEN** vízben tartalommal olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsenavas víznél (Roncegno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, mint ahogy legelőkelőbb orvosi tekintélyünk felkarolja s a fogyasztók egész serege dicsegti hatásait, használatban csaknem kizárólagos keresletnek örvend. Egy postadob (7 palack) parádi arsen vas tartalmú gyógyvizet Magyarország összes postahálózatára 6 korona 50 fillérért bérmentesen szállít a **Főraktár: ÉDESKUTY L.** cs. és kir. udv. szál. 116, BUDAPESTEN. Kapható minden gyógyszerárban és megbízható fűszerkereskedésben.

KOCSIÁRUCSARNOK BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 72.

A monarchia legnagyobb kocstraktára. Árjegyzék ingyen.

BETEGTOLÓ-KOCSIK rokkantak és lábadozók számára. Jótállás mellett a legjobban és elegáns kivitelben eredeti gyári árban szállít. **KELETI J.** orvos sebész és műszer- és higiénikus butorok gyára Bpest, IV., Koronaherceg-u. 17. Képes árjegyzék ingyen és bérmentesen. Alapítva 1878. Telefon 13-76.

Racionális **homokértékesítéshez** szállítunk munkaképes gépeket és formákat, téglák, urhlok, tetőcserep-, esztornák- és alagsorúrok gyártására. Saját modern szerkezetek. Különlegességi gépgyár **Dr. Gasparj & Co.** Markranstádt (Németország) 228. számú broszúra ingyen.

SIÓFOK FÜRDŐ. — Idénnyitás pünkösdre. Junius kiválóan alkalmas pihenésre és üdülésre. A fürdőtelepi szállókban modern kényelem. Elsőrendű ellátás kívánságra diätetikusan is. Pensio-ár 9 K. gyermekeknek 5 K. Pompás fürdő, remek park. Mindennemű sport. Levél- és sürgőnyezim: Fürdőigazgatóság. — Siófokon nincs szűnyög. — Telefonszám 1.

Elsőrangú készítmények!

Hegedűk és Gordonkák

Czimbalmok

Önműködő hangszerek

Grammofonok

Dus választékban kaphatók a minőségért elvált teljes szavatosság mellett kényelmes havi lefizetésre. Szíveskedjék legújabb nagy képes hangszerezjegyzékünket kérni (esetleg lemezjegyzékét is).

Aufrecht és Goldschmied utóda Elek és Társa r.-i. Bpest, IV., Károly-körut 10.

VASÁRNAPI UJSÁG

22. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, MÁJUS 28.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A Világkrónika-val negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

1. Öcsényi kis lányok. — 2. Sárközi menyecske ünneplőben. — 3. Menyecske. — 4. Décsi konyha.

A SÁRKÖZI NÉPELETBŐL. — Ács Lipót féltátelei.

A SÁRKÖZI NÉPMŰVÉSZEZETRŐL.

Népünk a természet csöndes harmoniával veszi körül. Ezt a harmoniát öntudatlanul, ösztönszerűen igyekezett bevinni otthonába, mert a természet gazdag formáitól telített lelke mindent díszíteni kíván. Ezen alkotások erős nemzeti jellege, üde, sokszor költői természetessége, a hagyomány iránti tisztelete mellett is erősen hangsúlyozó önállósága, szerkezeti élelmsége és helyessége iparművészetünknek ép úgy lehetnek példái, mint a hogy lehetnek czélszerűség, az anyaghoz való alkalmazkodás és olelóság szempontjából.

Az egyszerű népet e törvényekre ösztöne és a természet vezette rá. Ép úgy, mint a hogy építkezésében is mindenkoron tekintetbe vette a talaj és éghajlati viszonyokat, valamint szükségleteit.

Ez jellemzi a Dunántúlnak ebből a szempontból egyik legérdekesebb vidéke, a Tolna vármegye délkeleti csücskében négy kéréséget számláló Sárköz népies művészetét is.

A hová a szem tekint, mindenütt a nép szükségleteiből fejlődött s egész életével szerves összefüggő művészi alkotást lát.

A legértékesebb művészi alkotásokat a Sárközben az asszonyoknak köszönhetjük. Ennek igen egyszerű az oka.

Régebben a rengeteg nádasok, kákás és zombékos helyek, a számtalan vízfoltok és kobolyák a halászatra voltak kedvezők. Ezen vízjárások közt elterülő magaslatok pedig buja füvet teremve, az állattenyésztésre voltak alkalmasak.

S míg az «emberök» künn a pásztortűznél vagy a víz partján szorgoskodtak, addig az asszony nép a főzés mellett bőségesen ráért a fonás-szövésre, a varrás-hímzésre. A földrajzi helyzet és a talajviszonyok a kereskedelmet is távoltartották s így a szükség is rávitte őket, hogy ruházatuk sok részét maguk csinálják.

E körülményekből kifolyólag a Sárközben a női háziipar, nevezetesen a szövés-hímzés fejlődhetett. S tényleg a míg különösen a hímzésben az elképzelhető legelőkeltebbet alkották, addig a férfiak között csak elvétve találunk egy-egy faragó művészt.

Ebből azután természetesen folyik az is, hogy a nők szépéruke messze túlszámalyja a férfiakét.

Bámulatos színérukek különösen festői viseletükben érvényesül. Csupa szín és a vonalak csodálatos játéka itt minden. S mennyire tudják összehangolni a színt a korral!

Ösztönszerűen megérik, hogy az ifjúsághoz a viruló tavasz szimpompája illik. A kor előrehaladtával a színek is egyre halványodnak, lefokozódnak, míg végül az 50—60 év körüli asszonyoknál fekete színben végződnék.

Sajnos, most már színes, ragyogó viseletük is kezd tompulni. Így pl. Decsen egy szépséges menyecske, Boli Judit már olyan félig úri nőknek való egyszínű szövetből készült ruhát visel. Az erre vonatkozó kérdésre azt feleli: «Hát kéröm, meguntam már a cifrákat, azután az újmódi szöb». A Boli Judit most még csak 18 éves, de már 2½ év óta Kis Szel Mihály uram, volt decsi bíró unokájának az özvegye. Ennek mondta egyik vasárnapon templomba menet Bötös András uram: «No lányom, életömnnek fája hullatta virágját, hallom ágan varjú káromását, de biz' Istön engöm úgy segéljön, tégöd látomra visszashajtom a régi legénységöm».

A legbámulatosabban hímzéseik mutatják művészi érzéküket. Az e tekintetben bennük élt ösztön és képesség kielégítésére keresték az alkalmakat. Így a «baborúmeg» bö újait végig kihímézték: szíves tölfaleves, tökkmagos, ruzsás, kispézes, nagypézes stb.-nek elnevezett hímekkel. Ma már csak idősebb asszonyokon lehet elvétve látni olyan ümögújkat, a melyekre a válltól lefelé széles gabóca csipke (medvetalpas, kaposos, vízfolyásos stb.) van varrva.

A bíort és bíborúveget, vagyis a menyecske fejének bekötő fátyolatát egykor maguk szövötték finom kenderszállból, ennek végére pedig a bámulatos szín- és folthatású selyemhímzésű

ú. n. bíborúveget varrták. A bíbor csak az első gyermek születéseig illeti meg a menyecskét. Sajnos a régi szép bíborúvegék divatja már régesrég elmúlt. Egy darabig az osztrák gyárak arany- és ezüstpászomájai pótolták. Ma már egyáltalán nem divitk.

Technika, vonalmenet, folthatás és anyag-szerűség tekintetében azonban a Sárköz asszonyainak legbámulatosabb alkotásai a «hímés főkötők». Ezek oly jellemző fajbéliséget, oly ragyogó üdéséget és oly gazdag formakinetet tárnak elénk, melyek megfelelnek a legelőkeltebb művészet föltételeinek. A főkötöviselet még divatban van, de művészi szempontból visszafelődött. Az egész Sárközben már csak nyolcz asszony, ú. n. varrúasszonyok tudják ezt a nehéz technikát. Ezek a varrúasszonyok rengeteg motívum föltt rendelkeznek, már azért is, mert a régiak alapján nagy ügyességgel kombinálnak újakat. Most különben e varrási technika, e művészi foglalkozás biztosítva van, mert az Orsz. Háziiipari Szövetség munkatelepet létesített a Sárközben e művészi tevékenység gyakorlati kihasználására.

A sárközi népművészet s mondhatjuk talán az egész magyar népművészet legkedvesebb és legesodásabb termékei: az öcsényi és alsónyiki kis lányok ösztönszerű rajzai.

Ezen rajzok eredetét a bámulatos tökéleteségű fökötőhímzésekben kell keresnünk. Ezen körülmény mellett szól az a tény, hogy csak a kis lányok rajzolnak, a fiúk nem.

A kis lányok állandóan az asszony nép környezetében elve, festői ruházatuk minden csinját-binját már korán megismerik a kezimunka különböző technikáit pedig szintén gyermekkorukban sajátították el. Innen magyarázható, hogy a kis lányok ügyessége, színéruke és fantáziája sokkal jobban fejlődhetett, mint az atyjuk mellett a szabadban tartózkodó fiúké.

A különböző hímzéseken látható díszeket természetesen önmaguk tervezték és rajzolták. A kis lányok, látván edes anyjuk munkáját, maguk is tettek ily rajzbeli kísérleteket. Akadt azután a kis lányok között olyan tehetséges, ki az iskolában csendes foglalkozásképp kapott számtani feladatát sokkal hamarabb megcsinálta, mint a többi. Unalmában azután számtani feladatát szepen kiczifrázta. Ezt a szokásd is utánozta és így szokássá, majd tradícióvá lett. Ezen rajzocskákat azután kicserélték, egymásnak emlékkép ajándékba adták. Azért látni sok ily rajzon ajánlásokat is. Pl. «Széki Sárka írta Bötös Erzsikének 1906-ik évben április 3-ikán.»

Ezen oly magasfokú intellektusra, gazdag megfigyelő- és képzelőtehetségre, valamint kézi ügyességre mutató rajzok 7—12 éves gyermekek ösztönszerű munkái. Ezek a kis Évikák és Judikák minden tanulás nélkül, csakis önmagukból merítve vetik e kedves, esodás dolgokat papírra.

A kultúra előrehaladásával a falu elveszti szerény, kedves alakját s átveszi a város kulturáját minden itélet nélkül. Addig a míg csak azt látták, a mit önmaguk alkottak, addig izlésük is biztos. Az idegen dolgok átvitele megingatja eddigi biztonságukat. A mi azelőtt szép volt nekik, az most már nem az, mert «há' man nem módi». Fájdalommal látjuk, hogy az idegenszerűségnek minden itélet nélkül való bevitele által már eddig is nagyon hanyatlott a nép alkotásainak az értéke. Látjuk, hogy ez a gyönyörű magyarság ez a méltóságtejes künbessenyő ivadék kezd kivetközni ősi eredetéből, szokásait mindinkább el-elhagyogatja, háziiparilag üzött népi művészetét elhanyagolja. Háza, lakása belső és külső berendezésében jellegzetes darabjait izléstelen, idegen, egyéniségéhez és szükségleteihez sehogysem illő darabokkal cseréli föl.

De hogy a népben még él helyes érzék, mutatja a következő jelenet. Egyik ilyen ház lefényképezésekor megszólalt Könczöl András gazda: «Hát uram, tetszik kigyelmednek ez a ház?» Mire én azt válaszoltam: «Mán András gazda engöm az érdekelne jobban, hogy Kiednek hogyan tetszik». — Szól erre András gazda: «Hát kéröm szépon, e' nem való se parasztnak, se ide Decse. Szekszárdra vagy Bajára a többi úri palota közé való ez.» Azon kérdésre pedig, hogy miért nem maradnak meg a régi jó szokásaik mellett, azt felelte: «Hát

uram, nem tud kigyelmed, hogy más a talaj, más a hang.»

Hasonló túltengést látunk siremlekeik építkezésében is. A régi szép fejfákknak már se hire, se hamva. Azok helyét elfoglalták a minden művészi érték nélküli kövek, vagy pedig modern falazatú, kovácsolt vasrácsokkal körülvett 4—5000 koronába kerülő sírboltok.

Persze a nép kedélyvilágát is megzavarja a városi kultúra. Így pl. a múltkor Öcsényben egy parasztház udvarából harmonika hangja üti meg a füleket. A harmonikát kezelő katonaviselt legény nem rég jött haza a városból és hozott magával a féle városligeti vurstli kulturát. A nóta ugyanis, a melylyel a vihigó leányseréget mulattatta, ez volt: «Ujjé a ligetben nagyszerű!» A leányserge ezen idegen és neki teljesen értelmetlen dalt meglehetősen közömbösen hallgatta. Meg is szólalt a ház öreg szüléje, a Kara Sára néne: «Hallod-e Istókám, hadd mán ezt az uraknak való nótát, danójátok inkább az én régi kedves nótámat».

S ezzel kezdi:

Kis kertemet felfolyta a venyöge,
Rászállott a sárga lábú cizinöge,
Nem cizinöge, nem cizinöge, mert hatytyú,
Érted vagyok barna babám szomorú.

Magas az öcsényi torony teteje,
Piros ruzsa nyílak a közepibe,
Fele piros, fele sárga, fele más,
En szeretöm a babámat, senki más.

Erre Istók leteszi a harmonikát s egyet kurjantva odaszól: «no eédös szülükem, ne rívasson mög kigyelmed, hadd danójam most mán az eédös apám uram vig nótáját»:

Szödörin-szödörin felfutott a fára,
Vigyázzon, vigyázzon minden lány magára,
Vigyázzon magára
Ebbe a világba,
Hogy mög ne esalja ötet a kedves babája.

E pajkos nóta meghozta a jókedvet. Szól is Bötös Évike: no! és körbe fogódznak a lányok. Kezdődik a sárközi játszó a csillegővel. Bötös Évike halk nótára kezd:

Nincsen szüle a selyem keszkenyömnek,
Nincsen kedve a kedves szeretömnek.
Veszek olyan keszkenyöt, széle lesz,
Tartok olyan szeretöt, hogy kedve lesz.

Lassú tempóban forgásnak indul a kör. Néhány forduló után Széki Sárka frissebb dalra kezd: pillanatra megáll a kör s kezdődik a lépő. Olyanforma mint a bokázó. A csillegő alatt lassú ringásban mozog a kör. A lépő már sokkal enygelőbb, a test hajlik jobbra-balra kecsesen, mint a lassú szellő ingatta nádas. A lányok partáján rezegnek a berék, ringanak a dús rődbe szedett rokolyák, a mint a karcsú derék ring jobbra és balra.

Lányok ugorjunk! — kiáltja Kara Rákhel. Megáll a kör, a menyecskék kilépnek. A menyecske u. i., akár ha egynapos is, az ugrósbán részt nem vesz. Az a pártások mulatsága. A kör összezáródik, hangzik a gyors ütemű magyar nóta. Kigyulladnak a fátyolos nézésű szemek, kipirul az arc, a berék hevesen rezdülnek, repülnek a rokolyák, s forog a kör gyorsan, gyorsabban, mind sebesebben forog a tündérrkéj. Azután a mikor eltikkadnak, oszlatják a játszót. Kedves, tiszta csudálatos ez.

A Sárköz népművészetének e kis szemelvényéből is láttuk, hogy e művészetnek az élettől való folytonos eltávolodása által a nép izlése is folyton hanyatlak. A szemek fáradtak lesznek, a fény- és színtöröm elműlik. Az összhang és természetesség a népművészet alko-tásokban azon időtől kezdve felbomlik, a mikor idegen hang vegyül bele. A meg nem értett forma, az át nem érzett szín belekeverése nemcsak hogy lerontja a régi alkotások szépségeit, de mint idegen tulajdon örömet sem szerez többé s így etikai szempontból is kárt okoz.

Mindenkinek, a ki erre illetékes, arra kellene igyekezni, hogy ez a bomlási folyamatot feltartóztassuk. Össze kell fogunk, hogy nemzeti kulturánk e fontos tényezőjét, a népművészetet, az utókor számára megmentsük.

Ács Lipót.

A BARDÓCZI ZUG KALANDORAI.

REGÉNY. (Folytatás.)

Írta RÁKOSI VIKTOR.

Leó megfogta menyasszonya reszkető kezét, sokáig nézte az édes arczot, melyet talán ma utoljára lát s aztán így szólt:

— Én egész végig teljesíteni fogom becsületesen a kötelelsememet. Ha vége mindennek, igyekezni fogok minden veszedelmet kikerülve hazajönni. Remélem, a jó Isten rá fog segíteni. Kedveseim, ti pedig imádkozatok, hogy minden jóra forduljon.

E pillanatban valaki megdöngötte a kapuajtót. Morzsa volt, a ki egész elfulladva érkezett, mert futva jött ide. Katonásan szalutált Leó előtt s jelentette, hogy Görgey fővezér a városba érkezett s a legényiséget fegyverbe szólította. A két tiszt egy pillanat alatt talpra ugrott és felkötötte a kardját. Leó sorba csökolta kedveseit és természetesen megígérte nekik, hogy a mint lehet, visszatér.

— Az ágyadat elkészítjük, Leó! — kiáltotta utána az anyja. (Hej, ki fog abban az ágyban aludni! — gondolta Leó, miközben tova sietett Kolossal és édesapjára, a ki visszakísérte őt a zászlóaljhoz.)

Csak Morzsa maradt egy kicsit hátra. A jó fiú csillogó te-

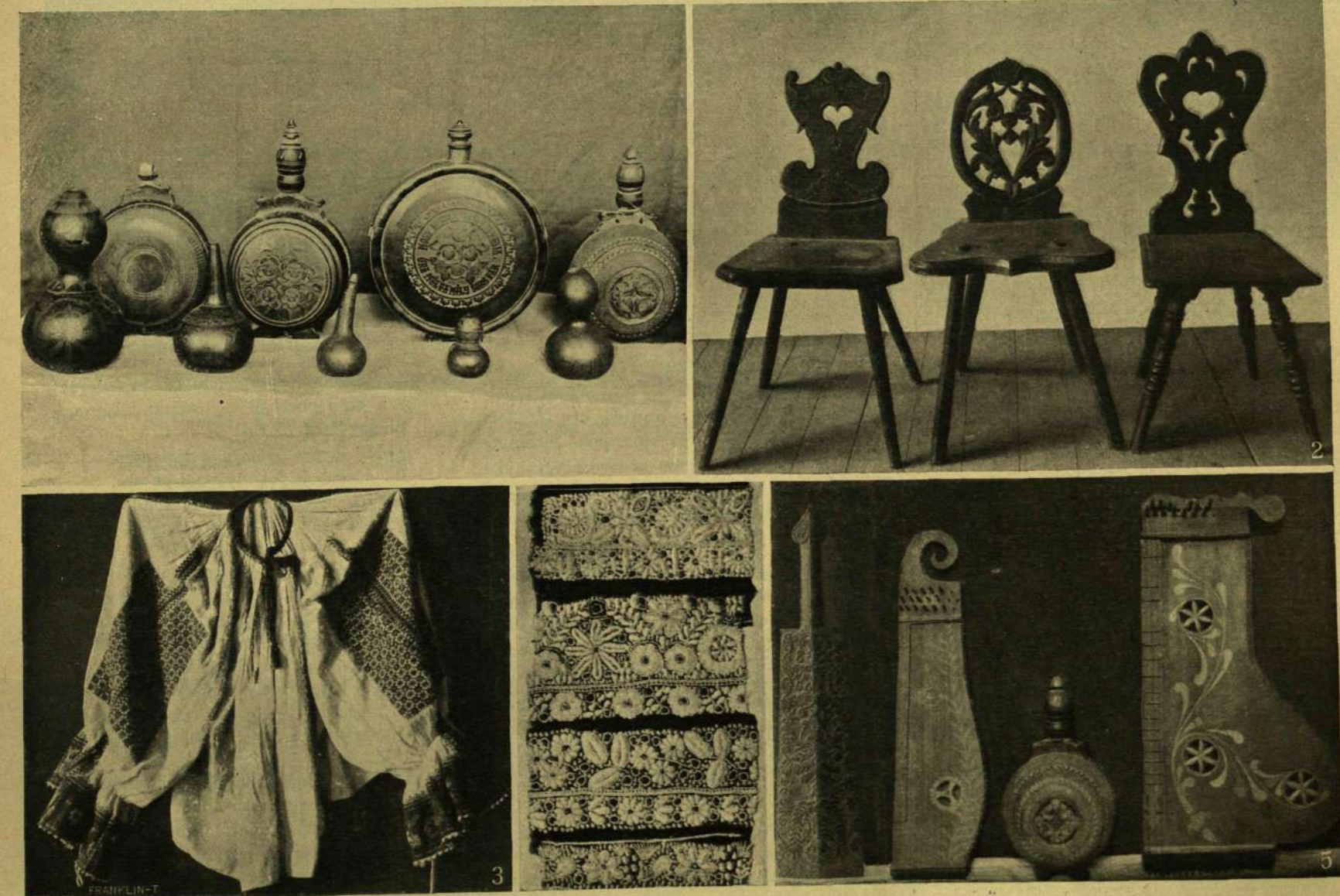

Öcsényi kislány rajza színes czeruzával.

kinttel méregette a jól megakott asztalt. Olga hirtelen elhatározással felkapott egy kan-csó bort és átnyújtotta a szomszjas katonának. Nem tudjuk, mennyi volt benne, de Morzsa egy hajtásra kiitta, az bizonyos. Azalatt Tardyné leterített egy nagy szalvétát, beledobált egy csomó hideg húst, egy fél kenyeret, egy rakás almát s az egészet a kis honvéd markába nyomta. Morzsa nagyot szalutált, elkialtotta magát: Kezüket csökolom! s azzal kedves terhével tisztjei után vágatott.

Görgey vezérkarával csakugyan Vácra érkezett s a püspöki palotába szállt. Négylovas kocsin érkezett, mert Komáromnál kapott fejsebe miatt nem tudott folyton lóháton ülni. A püspöki palotában első dolga volt, hogy orvosa tanácsára föl-vágatta s kimosatta fejsebét. A kinos operációt egy szisszenés nélkül elűrté, míg az orvos maga majdnem beleájult.

Ezalatt a váci ütközet képe kezdett kibontakozni. Késő éjjel egy magyar kőmet vezettek Görgey elé, a ki jelentette, hogy egy másik orosz hadsereg elől-lotta az utat Budapest felé s így arrafelé aligha lehet az áttörést megkísérteni. És ez nem volt mesebeszéd, annyira nem, hogy a délről jövő oroszok minden gyanakodás nélkül bejöttek

1. Sárközi faragott kulcsok és hímés kobakok. 2. Régi székek. 3. «Hímés ümög». 4. A sárközi munkatelepeken készült fátyolhímzések. 5. Hangszerek és kulacs.

A SÁRKÖZI NÉP MŰVÉSZEZETÉBŐL. — Ács Lipót felvétele.

Vácra, nem sejtven, hogy ott már magyarok vannak.

Alig érkezett vissza Tardy Leó társaival zászlóaljához, érkezett a parancs, hogy rögtön siessen Vác déli végéhez s ott a hídnál állja el az utat. Leó még egyszer megcsókolta édesapját, lelkére kötötte, hogy egyenesen siessen háza és az éjjel senki a házból ki ne tegye a lábát az utcára. Azután lóra vetette magát és zászlóaljával futólépésben megindult a Hét-kápolna felé.

Alig tettek egypár lépést Vác város kellő közepén, a püspöki palota körül levő utcákban és a nagy piacon kiütközött a harci riadalom. Az éj leple alatt ugyanis két kozák ezred lopódzott be a városba, melyek a délről érkező oroszok előérsei voltak. Se az oroszok nem sejtették a magyarokat, se a magyarok az oroszokat. Hirtelen, váratlan föl-harsant a kiáltás a város közepén: *Itt vannak a kozákok!* Ez időben a magyar hadseregéből még nem volt több a városban, mint körülbelül három ezred huszár, öt zászlóalj gyalogság és körülbelül négy üteg ágyú.

Képzelték, hogy a kozákok váratlan betoppanása kicsoda rettenetes kaoszt támasztott. De mivel a szíve mindenkinek a helyén volt, a fejét se vesztette el s hamar megtalálta lovát, fegyverét, helyét. A piacon levő huszárság szilaj rivalgással vetette magát a püspöki palota felől előre szegzett dárdaival közeledő kozák rajokra s a szűk helyen ember ember ellen való ádáz tusakodás kezdődött. Az egyik huszárezred a vásártér felől a Kanonokok utcáján át száguldott a püspöki dóm felé, hogy oldalba fogja az oroszokat. De már itt szembe jött velük egy orosz lovas-tömeg, mely arra akart kitörni. Vad dulakodás után a kozákokat megkergették s ezek megereztett kantárszárral vágattak a Hét-kápolna hidja felé. De már akkor Tardy Leó zászlóalja itt állást foglalt s erős puskatűzzel fogadta a menekülőket. De ezeknek a seregét megerősítette az a kozák ezred, mely a főtérre igyekezett jutni s melyet onnan a huszárok egy kemény rohammal visszafordítottak. Így aztán a kozákok keresztül gázoltak a honvédszászlóaljon és kimenekültek a kelezéből. Csak hogy a város tele volt az elesett, megsebesült oroszok százaival.

Ez volt a váci ütközet bevezetése. Mikor Leó számba vette zászlóaljait, látta, hogy elég jól kimászott a bajból. A sötétben összevissza vágalkozó ijedt kozákok inkább csak sebeket osztogattak, halált nem igen. Szegény Mátyásnak akkorára volt földagadva a feje egy dárdautástól, mint egy cipő. Nemsokára maga Leiningen jelent meg egy csomótisztval s átvette Tardy jelentését az összecsapásról. A tábornok rendelkezése rögtön tüzésre szállta meg a város végét és friss zászlóaljak is érkeztek. Tardy pedig azt a parancsot kapta, hogy fáradt zászlóaljait vigye be a városba, gondoskodjék halottjainak eltemetéséről, sebesültjeit pedig szállítsa a székesegyházban föl-ütközött kórházba. Az elvonuló zászlóalj még csak azt látta, hogy az üldözésből visszatért huszárok harmincz kozák foglyot hoznak magukkal. Egy vén huszárkaplár odaszólt a fiuknak:

— Honvédek, mehettek aludni. Ezeket a pokolba kergettük, egyhamar nem jönnek vissza.

... Az öreg Tardynak nem volt ideje hazajutni. Mikor a Kanonok-utca sarkán befordult, a tulsó végről látta feléje robnani a kozákokat. Az öreg úr nem volt gyáva lélek, de azt belátta, hogy itt neki gyorsan el kell bujnia, ha a lovak alá nem akar kerülni. Szerencsére ép a Kosztics borbély háza előtt állott. Minden borbély kíváncsi ember és így nem

BÁRÓ BÁNYFFY DEZSŐ, A MOST ELHÚNYT VOLT MINISZTERELNÖK.

csoda, hogy Kosztics is a háza előtt állott, félkezével a kapuja kilincsen, fél lábbal az utcán, a másikkal a háza pítvárában. Az öreg Tardy odasielt s rákiáltott:

— Mester, hát maga nem látja, hogy kozákok jönnek? Jó lesz elbujnunk.

Kosztics beeresztette az öreg urat, maga is beljebb vonult egy araszszal, de a fél feje még mindig az utcán volt.

— A huszárok, a huszárok! — suttozott a mester Tardynak, a ki belül megállt mellette.

E pillanatban kanyarodott be ugyanis a megkerülésre küldött huszárezred a Kanonokok utcájába. Mikor a borbély háza előtt vágattak, az egész tömeg elordította magát: *Hajrá, hajrá, rajta magyar!* Ez a szilaj rivalgás oly idegrendítő volt, hogy a borbély hirtelen bekapta a fejét, becsapta az ajtót, halálápadtan nézett Tardyra és remegő hangon suttozta:

— Rögtön összecsapnak!

Ezzel befogta a fülét, mint a gyerek, mikor valami nagy pukkanást vár. A következő percben megkezdődött a pokoli viadal. Nem tartott sokáig, aztán mintha gyengülni és távolodni kezdett volna. Az öreg Tardy megkönnyebbülten sóhajtott fel. A magyarok győztek, visszazoritják a kozákokat, a kozákok menekülnek, a magyarok utánuk! Így kell lenni, másképp a zaj nem távolodnék, hanem közelednék.

— Akkor nézzünk ki, — szólt Kosztics és kinyitotta az ajtót.

A csöndes, idillikus kisvárosi utcát most a szenvedők jajkiáltásai töltötték be. Megsebesült huszárok, kozákok, paripák fetrengtek göresös rángatózások közt s nyöszörgésükkel, kiáltásukkal megtöltötték a levegőt. Egy-egy ló alatt fetrengő kozák durva ordítással igyekezett kiszabadulni lóva alól, miközben csattogva verte a reá nehezedő szegény állatot. Sok oldalról hallatszottak ilyen éles, erőszakos kiáltások, ezek a szilaj urali alakok úgy látszik, még a mennyország kapuját is lábbal rugdalták, hogy beboosájtást nyerjenek. Tardy Miklós megdöbbenve nézett körül, hogy merre hatoljon keresztül a véres tömeg, mikor egyszerre csak egy hang megszólalt:

— Emberek! Keresztény társaim! Az Isten nevében segítsétek rajtam!

Tardy a borbélyval a németül hangzó szavak felé indult s egy aranyos ruhába öltözött magasarangú katonatisztet talált, a ki véreben fetrengött egy fehér ló mellett. A tiszt panaszos hangjaira odasielt két kozák, a kik úgy látszik, csak lebuhtak a lórol, de megse-

besülve nem voltak s ijedten lekapták süvegüket, mikor a megsebesült tábornokot meglátták. Az öreg Tardy egy hirtelen ötlettel megkapva, odalépett a sebesülthöz és így szólt:

— Itt lakom a szomszédban, tábornok úr, ha kívánja, bevitetem a lakásomra?

— Az Isten is meg fogja áldani érte, — szólt gyöngé hangon a tábornok. Tardy intett a két kozáknak, a kik óvatosan felemelték vezérüket és Tardy háza felé vitték. Ezalatt az utcában egy század honvéd jelent meg, a kapuk is kinyitak s megjelentek a lakók friss vízzel s mindenféle kendővel a sebesültek beültetésére. A honvédek összeszedték a súlyosan megsebesülteket és a halottakat, az oroszokét is, gledába állították a könnyen sebesült muszkákat s elvonultak velük. A honvédszázad parancsnoka odalépett Tardychoz, rámutatott Bartalovra, a kivel a két kozák egy pillanatra megállt és megkérdezte, hogy ki az? A sebesült a különböző mozdulatokból megértette, hogy miről van szó és így felelt:

— Bartalov Vladimír gróf vagyok, a testőrkozások hetmanja, orosz dandártábornok.

Képzelték, hogy e név hallatára kicsoda érzelme viharzottak végig Tardy szíven! Istennem, ha az a Bartalov gróf volna, a ki Máriát elrabolta. A magyar tiszt felé fordult és szólt:

— Százados úr kérem, a tábornok súlyosan meg van sebesülve s ideviszem a lakásomra, ebbe a házba itt, hogy ápoljuk. Én Tardy Miklós földbirtokos vagyok, kérem jelentse a fővezér úrnak, hogy Bartalov gróf tábornokot haladokva szedtem fel az utcán s a lakásomon található. (Folytatása következik.)

MERENGÉS.

Virasztva ültem, némán, gondolatlan,
— Nem jelzé, csak az óra-kettyegés,
Hogy az idő nem állt meg mozdulatlan,
— Mint alvók életét a szív-verés.
Fáradt valék, kezem aláhanyatlott,
Elejtve a félig-beirt papírt;
— S hallék a csöndes égen tiszta hangot,
Mely szóla hozzám: Vedd a tollat, írj!

Írj! rázd föl lelkedet a tespedésből,
Írj, a mint tudnod adatott, — talán
Egy lélek lángra gyúl lelked hevétől,
Egy szív merengni fog lantod dalán.
Mint fáradt utas, erdőn, alkonyatba,
Ha dalba kezd az ágon egy madár,
Nem érzi már magát úgy elhagyatva,
És csüggedt lelke enyhülést talál.

Írj! és dalod harsanjon meg, riadva,
— Szélvész legyen, mely kerget felleget,
S a kis tüzhelyről egy szikrát kikapva,
Pirosra festi lánggal az eget.
Ledől, kivész nyomán a régi erdő,
De dúsabb földet szánt föl az eke.
Legyen megrázó, új életre keltő,
Világra szóljon — lantod éneke!

Írj! — óh! lehet, e lassan elhaló kor
Nem hallja meg, nem érzi át dalod,
— Felednek, és nem nő virág a porból,
A melyre szíved vértét hullatod.
De sírod eszméidnek sírja nem lesz,
Eljő a kor, a mely megért, — ne félj!
Jő nemzedék, mely eljár sír-helyedhez,
— Mert meg kell halnod, hogy örökre élj...

De nem, — ne kérdj, jelen s jövő mit adnak,
— Hiszen egyik sem adhat szárnyakat,
S nem szegheti röptét a gondolatnak.
— Lelked legyen forrás, hol dal fakad.
S nem kérdi a forrás, egy szomjazónak
Enyhet ad-e, egy sebre Ont-e írt,
Vagy hord-e hátán egykor majd hajókat?
— Önnön lelkedből ön-lelkednek — írj!

Ifj. Szász Béla.

1. A magyar csapat útközben (Szabadgyakorlatok a Lidón). — 2. Olasz tornász lányok. — 3. Olasz leány súlyt dob. — 4. A Stadion. — 5. Magyar atléták a Stadionban. — 6. Magyar és olasz birkózók.

KÉPEK A TURINI NEMZETKÖZI TORNAÜNNEPÉLYRŐL. — Balogh Rudolf félvételei.

ANCH' IO.....

Én is voltam valaha
Gyenge muzsák kocsisa —
Arany ostor, arany-hám —
Ha még egyszer rázhatnám!

Arany szekér, arany ló,
Arany mezőn nyargaló,
Arany csengős éjszaka, —
Én is voltam valaha.

Arany térés kaszálók —
Csak ugaron kaszálók,
Arany lovam szállj velem —
Meghasadt a kengyelem.

Szárnyalások szekere,
Kiesett a tengelye.
Répta kocsis, béna ló,
Repülésre nem való.

Gyenge muzsák vad lóva —
Nem felejtem el soha.
Még siratnám — hahaha, —
Voltam én is valaha....

Mezey Sándor.

A PÁRIS-MADRIDI VERSENY KATASZTRÓFÁJA.

Az aviatika rövid néhány éves történetében ismét fordulóponthoz jutottunk. Fordulópont-hoz, a melyet ez esetben nem az aviatikusok vére jelez, hanem azoké, a kik nemzetük jövőjét és ezéjait nem tévesztve szem elől, a még sok bizonytalansággal küzdő ügyet tekintélyükkel részesítették erkölcsi támogatásban. Ha Bertheau hazája fejlődött és hangulatának megszemélyesítője gyanánt nem áll a Petite-Parisen által rendezett verseny élére, akkor ez csak egy nagyobb lap üzleti vállalkozása maradt volna; így azonban országos jelentőségű ünnepé fejlődött, a melyben a francia feltalálói szellemnek apotheozisát, a francia munka és kitartás megnyilatkozását látták. Ezért volt oly túláradó a tömegnek öröme és lelkesedése s ezért volt oly türelmetlen és izgatott, a mikor a természet szeszélyes játékával szemben tehetetlennek bizonyulva, a verseny folytatását már-már be kellett szüntetni.

A start elhalasztását a nemzeti büszkeségen esett csorbának tekintették volna s akkor, — talán az egyszer igazán — egy magasabb ideál féltése vált urrá a máskor oly önző nézők százezernyi tömegén.

A néha gyorsvonati sebességű szélrohamban való felszállás követése annak dacára végzetes hiba volt s némileg a régi római arénák jeleneteihez hasonlíthatott. Kettejük között különbséget csak az eszközökben és a célban találhatunk; a keret ugyanaz maradt. A gladiator porondra lépését akkor is, jelenben is idegizgató, szorongó aggodalom fogadta; csak hogy a mig hajdanában az ünnepség végét üjjongás, most halálos néma csend követte.

A játék rövid volt, ezúttal az ember kudarcával végződött. Train néhány percig a levegőben kóválygó, majd szárnyaszegett madárként lezuhanó gépe Bertheau-ban nemzetének vezérét, Monis-ban vezetőjét sújtotta.

A megdöbbenésnek ebben a komor pillanatában ébredt öntudatra, megbocsáthatatlan indulatból származó hibájának a beismerése, az előbb még örömmámorban úszók tábora,

Ekkor és csak ilyen nagy áldozat árán értek az aviatika fejlődésének azon örökké emlékeztessé vált pontjához, a melyen túl már csupán az indulatok megfékezése s az önuralom kora kezdődhetik.

Kemény volt a lecke és súlyos. Tanulhatnak belőle mások is. Nemcsak a mindenkor nézők, hanem a különböző rendezőségek és maguk az aviatikusok is. Az egyik megismerkedhetett a habozás és fejetlenség következményeivel, a másik pedig ismételt megbizonyosodhatott, hogy a józan ész szavára még akkor is hallgatnia kell, ha ezzel a köz előtt netalán kegyvesztetté válna.

A verseny, a melyre több százezer franknyi díjat tűztek ki s a mely a még Berleaux által kirendelt kilencz tisztnek részvételével teljesen hivatalos jellegű volt, nem szakadt félbe. Bármilyen nagy sikerrel érjen véget, ez az egy tény marad legkimagaslóbb pontja, mert a francziákat az őket annyira megillető kultur ember ezimére mindenkor érdemeseknek bizonyítja. Az egyszer megkezdett munkát ilyen előzmények dacára folytatni s az ösztönserűleg is fellépő szinte babonás félelmet leküzdeni emberhez méltó férfias vonás.

A Sierra Guadarrama másfél ezer méter magas ormai felett Madrid felé száguldó gémadarak vezetői, gyászos eset fájó emlékeivel, de szívükben a hazaszeretet izzó tüzével törekednek kitűzött feladatuk megoldására. Rokon és mégis idegen nemzet szemelattára bontják majd ki a «gloire»-nak újabb zászlaját, a franczia kultúra dícsőségét hirdető lófogót.

Dr. Massány Ernő.

ÁTUTAZÓBAN.

Elbeszélés. — Irta Kaffka Margit

Későn ébredt, de kellemes szájjal, jólérzéssel, kinyugodottan. Még fának fordult és nem volt kedve mindjárt gondolkodni, de könnyedén és hirtelen minden eszébe jutott; hogy hol van most és hogyan? Sweicz, Interlaken, a hosszú utazás idáig és a mi még hátra van; elhagyott otthona, pénz, csomag, és e szép kis hótél, a mit tegnap este, vasutóról jövet, holtfáradtan alig nézett meg a villanyfénynél. De kitűnő ágya volt és illatos, valami kis francia dáma hagyhatta itt a finom parfümje emlékét. Ott a zöldredős ajtó, nyilván erkélyre nyílik és a léczek közei sárosan szűrődik be a fény. Onnét mindjárt kiláthat.

A fiatal ember felugrott, rugalmasan, gyorsan nyújtóztatta meg karesú testét, kedve lett volna felkacagni, csak úgy, de füttyentett inkább rikkolta, kitörő kedvel, elfújt pár bolondos táncmotívumot és felkapkotta a ruháit. Aztán kicsapta az ajtó szárnyát. Ó, alatta lenn, átszelve a lejtős utcát, harsogva tájkézott az Aar, a gyönyörű, éleszöld hegyviz. És orrok és lejtők körül, erdős, zöldbarna óriás kuliszszak; sötétlő, nedvesen fényes színeikkel, oly közel, szinte kézzel elérhetőn, egymás mögé zsufolva és bezárva a völgyet. És a vízzugás ritmusos, mély, örök morajlása közel és távol. Ragyogott a délelőtti nap és a tarajos habjatekok izzóföhéren tündöklöttek csapkodó, zuhogó táncban a faragott hidlábnál, a faczífrás, kedves hotelek repkényes erkélyei alatt. Egy perczig mozdulatlan állt, a lelkéig meghatottan, őszintén, mint egy gyerek. — Drága, gyönyörű világ! — ilyesmit érzett valami mély, naiv hálával és a karja meglendült. Piczinyt sóhajtott, aztán felhúta mind a redőnyöket. Most távoli hazája bizonyos tájai jutottak eszébe, egy nedves-zöldű, fényeslombú, kéklevegős alpesvidék a kaukázusi lejtőkön, s a zömök kis kőkastély a Csoroh vad és merész völgyében. Gyermekkorában járt ott és most próbálta felidézni a hangulatát. Nem, csak látszatra hasonlú, — az más lelkű tájkék ott messze, — vagy csak mert az emlékein át? — Nos, honfű? — kérdezte önmagát elmosolyodva és már egy nyakkendődoboz színei közt válogatott. Ó már a legutolsó generációból való volt, a kik mosolyogni tanultak némely patriota érzékgősségen, egy évtizeddel előttekén. Párisra gondolt eleven, boldog kíváncsisággal, az új életre, mindenre, a minek fiatal örömmel eléjesiet; a tükörbe nézett, nevetett, és most eszébe jutott az a név, a miért erre került útjában.

BERTEAUX, A REPÜLŐGÉP ÁLTAL MEGÖLT FRANCZIA HADÜGYMINISZTER.

MONIS, A MEGSEBESÜLT FRANCZIA MINISZTERELNÖK.

Ketewan, a kit ma meg fog látogatni, Ketewan Mikeladse, a száműzött.

Rá gondolt. Emlékezett, hogy mint gimnázista, évekkal ezelőtt megvette egyszer az arczképét, a mit oleos levelezőlapon árultak otthon, a kis kaukázusi város bazár-utcájában, míg az orosz rendőrség mind el nem koboztatta. Ő titokban őrizte akkor és tetszett neki az erős vonalú, szép női arcz, a telt, keletgeorgiai típusú szépség, két nagy, lelkes szemű sugszásában; és elnézte kerek vállait a nemzeti uriviselet nagyvirágos, szoros bársonyzekeje alatt. A híres Ketewan, a mártír Mikeladse unokája, ki maga is forradalmárvádásért került száműzetésbe hat-hét évvel ezelőtt. Mikor még diákéletéből volt és az akkori fiúkkal, — igen, akkor még ilyeneket játszottak a tifliszi egyetemen, revolúciósdi. Azóta divatja mult jóformán. Bizony már harmincz év felé járhat ez a látogatás azért, Bécsből irt neki már. (Ez a puha szürke lódenruha egy esőpöppet sem gyűrött!) De jó lesz sietni, mert délre jár és egyébként kegyetlenül éhes.

Lenn bársonyos, nagy gyopárból csokrot árultak méregdrágán. Megvette. A vizrenező terraszon adták a reggelijét, sok kávé, méz, vaj, fanyar hegyibogyó, puha zömlők. Sietve, farkasétvágygal evett, aztán két frankot dobott borralvalól. «Hm, nem nevetnek-e ki majd, nem túl-keleties, balekes, európaiatlan feltűnőkös?» De hamar megnyugodott, átment Interlaken ragyogó ékszerboltjai előtt, a parányi világáros egyetlen boulevardján; a sarkon üres autót fordult be, rászólt önkéntelenül otthoni cserkesz kiáltással; de az elérte. Francziára fogta aztán és magyarizott a sok gyopárral kezében, «Lauterbrunn, rue Kessler-gasse!» És tíz percz alatt átsurrant az alig lejtős, széles országúton a szomszéd helység felé. Megnézte a számat az emeletes faházon, derűs könnyedséggel fizette a háromszoros tarifát, s a lépcső felett, a nyílt tornácra már olvasta is: «Princesse Mikeladse».

Megállt a leeresztett függönyű kis szoba homályában, alig látva még, és az otthoni, népies asztalálással köszönt, mely hosszú életet kíván. S az alkov mélyéből meglepődve, melegen, üden szól vissza egy kedves, deli asszonyhang. «Madlobeli war!» Fölnevettek,

majdnem sírósan a meghatottságtól; még nem is látták egymást, a nő hajat igazgatta a függöny mögött, de már nevettek és beszéltek kedves örömmel a közös, messze otthonból hozott nyelven, szinte csak a szavakért, a mik horzsosan, barbárosan, üde édességgel zengték át az idegen ház kis oleosbutorú szobáját. Aztán jött Ketewan és két kezét nyújtotta felé. «Prince Wachusti?» kérdezte meleg biztossággal, hisz jelezte volt jöttét, és nagyon puha, kicsiny, lusta kezei nyílt örvendezéssel reptek a fiú tenyerében. Akár gyanutlanul és testvérien össze is ölelkezhetek volna e perczben, a két honfitárs, a két távoli rokon, hisz ott a parányi hazában szinte egy család a főnemesség, és annyian vannak, és csaknem mindnyája herczeg. De a leány egy szék felé vezette és maga gyorsan felrántotta a léczrollót. Nem egészen, kicsiny résnyire csak, de így már megnézheték egymást.

«Mennyire örülök, mennyire!» — ismételtette Ketewan. Igen, még mindig szép volt. Karesú és telt formájú, abból a lágy, macskamelegségű kartliai fajtából, a kikben több az ázsiai vér; a kiknek nagyanyai, szép, virágéletű, dűstestű asszonyok álmodozva hevertek, vagy édesen, kedvtelve csevegték a szőnyeges kerevet selyempárnáin és borostyánkő-gyöngyös csőrgettek játékból harmatlagú tenyerükben. A kicsit éles metszésű orra is e racet vallotta, és nagy, sötét szemei tán túlerősen mélyültek árnyékos gödreikkel a nagyon fehérbőrű arczba, de a leggyönyörűbb tüzi szemek voltak s ajkai a legnemesebben formált ajkak; pirosak, elevenek és fekete hajában alig volt ősz szál.

Szinte mohó gyöngédséggel, mégis kecsesen szoritotta kebléhez és végigsimogatta a gyopárokat, pohárba igazgatta, aztán franczia bort hozott elő és apró süteményt. Egyre beszéltek az alatt, még mindig formaiságokat, dűskálva és gyönyörködve e képgazdag, eleven, szalonias és lovagi nyelvben egy ősi és különös kulturának. A honi, előkelő társalgás megkülönböztető szőfordulataival már belerincogtak és átálmodták magukat egy finom és boldog világba, a hol még kiváltságosak, gondtalanok voltak, s a melynek jegyében összetartoztak ők. Lenn, az ablak előtti füves kis kertben a paraszt háziasszony négy kecskéje legelt, gyermekök visítottak, s egy nyomoreklábú, pozsgás leány csipkeverő-orsókkal zörgött és zsémbelt rájuk a földszinti tornácra. De ők alig hallották; messze otthonuk és messze, régi álmviláguk egy darabját jelentettek egymásnak e félórán, igazi elemüket: a levegőt, a melyben nemzetségük ősi életszepsége kivirult és lehanyatlott. Mennyi hála ragyogott a leány szemében ezért! Aztán kérdések jöttek, de szinte félénken, reszketve. Hisz évek óta nem beszélt már hazájabelivel és alig vehetett hírt onnét. Most szorongva, kerülgetve említett előbb közömbös, idegenes neveket, úgyeket. — Mit hoz neki vajjon ez a találkozás?

A fiú megértette, ügyesen, tapintatosan terelte a szót általános dolgokra előbb. Elmondta aztán, hogy Tifliszben az idén valóban innepi misét mondtak nagyapja, Lewan Mikeladse emlékéért. Nem a perjel ugyan, de ott volt a város színe-java.

— S a rendőrség? — kérdezte gyorsan Ketewan és egy élénk mozdulattal előrehajolt. — Mi történt, — beszéljen?

— Semmi. — tért ki a fiú gondolkodva. — Családias jellegű volt. Ott láttam nagynénjét, Nino Tionetit a leányával, Tamarával. Szép leány. Még mindig negyvenen ülnek néha az asztaluknál, még szépen élnek és Tamárt most megkérte egy dűsgazdag örmény, bizonyos Komt.

— Egy örmény? — nevetett fel ideges jókedvűn a leány. — Hallatlan! Képelem, jót mulattak ezen!

Valami kis nyugtalan zavar volt már a hangjában és a fiatal vendég tanácsalattal hallgatott egy perczig. Hol kezdje, hogy megértse egymást? Hisz ez a leány oly régen elkerült, csaknem egy évtized választja már el és azóta otthon annyi minden változott. Hogy mondja el neki, hogy herczegi unokahugát ma szívesen odaadják egy gazdag örményhez. Szegény Ketewan! Wachustinak csak e perczben tűnt szemébe a leány szürke és

szegényes, gyarlón szabott európai ruhája. De az alakja úgy is hibátlan, gyönyörű! Szegény, szép, boldogtalan leány! És a könnyű emberek hirtelen, kedves megindultságával, gyöngéden nézett rá.

Hallgattak egy perczig. A vendég hallott róla, hogy a leány nincs jó viszonyban a rokonaival, kissé zavarba jött, és a nagyapja felől kérdezett egyet-mást. Hogy emlékszik-e rá? Ismerte?

Ó, mennyire emlékszik! Élénkűten, fellélekve kezdett beszélni róla. Lewan Mikeladset egy időben nemzeti hősként tisztelték otthon is. A nemesség utolsó marsallja volt, utána eltörtülték e méltóságát. Egy forradalmi mozgalommal elfogták, mert hivatalból óvást emelt az egyetem bezárása ellen. Évekig volt Szibériában a hetven éves úr, és a családja mindent megmozgatott érte otthon. Végre sikerült, kegyelem jött. Apró, öt éves kis leány volt ő akkor, de azért jól emlékezett az estére, mikor hazavárták. Együtt volt az udvarház, jobbágyok és szomszédok, s a nagyszalomban nagymama zongorázott gyöngyös, selyem gálaruhában és minden gyertya égett. S a hirtelen halála hírére hozta a táviró helyette. Azt mondták, rablók támadtak rá az úton, ő, fejével verték szét gyönyörű ősz fejét. De a pénze nála volt érintetlenül. Georgiában tilos volt az újságoknak az esetről írni és a

1. Blériot. 2. Berleaux hadügyminiszter. 3. Monis miniszterelnök.

A MINISZTEREK CSOPORTJA NÉHÁNY PERCCSEL A SZERENCSETLENSÉG ELŐTT.

TRAIN LEZUHANT GÉPE A SZERENCSETLENSÉG PILLANATÁBAN.

TRAIN AVIATIKUS, A SZERENCSETLENSÉG OKOZÓJA.

A REPÜLŐTÉR. (A keresztrel jelölt kis csoport a szerencsétlenség színhelyén áll.)

AZ ISSY-LES-MOULINEAUXI REPÜLŐGÉP-SZERENCSETLENSÉG.

győzők katonai kormánya elfojtott minden szót. De ő ebben az emléken nőtt fel. És a hogy most reszkető, szép ajkaival, szinte sirásba csuklón beszél róla, vak gyűlölete, fanatikusan elrontott élete, alkuvástalan asszony-szenvedélye ég a két parázsló, szépséges szemében. És a fiatal vendég tekintete meleg férfimegilletődéssel csüng arczán, s a haján is, a vállain.

Ketewan föleszmelt rá és sietve szedte össze az arczát, mosolyát megint. Hátrább tolt a székét, s egy elterelő, vállvonító mozdulattal már könnyedén nyúlt a pohárka felé. Szájához emelte előbb, aztán megérintve a fiú poharát, a rokonias, bizalmas asztalköszöntést mondta, mely után tegeződniök illett. Úgyes ötlet volt, a fiú meghajolt és finom, vérbeli tapintattal csakugyan tartózkodóbb lett; még tiszteletteljesebb ezután.

— Luzernben, — mondta, — két Telawi nővér tanul filozófiát, és Brüsszelben is van három jogász Imerezsiából. Hogy nem találkozol georgiakkal, herczegnő?

— Egyetemi városban tilos élnem, ellátogatni pedig nem volt jó alkalom; — felelte gyorsan a lány és kinézett. «Nékielő!» tudta meg elkomolyodva kicsit a fiú, és sietve másról beszélt.

— És — kémiát nem tanulnak már külföldön hazánkbeliak? — kérdezte akkor Kete-

wan feszülten, halkan; elakadt és sürgető vára-
kozással nézett rá.

A fiú gondolkodott kissé, aztán megpróbálta
magyarázni, tisztába hozni a dolgokat, ki-
mélve, apránként. Szegény Ketewan! Igen, ott-
hon sokban egészen más világot élnek ma
már. Hisz ezt sejtette is bizonyny! Az orosz
kormány sokkal szelidebb, a rendőrség szinte
előzékenyebb, mint otthon, Oroszországban.
Ez az újabb politikájuk, s a nemzeti forradalomtól
nem tartanak többé. Az valahogy —
hírelt veszítette. Tiflisben és Kutaiszban a
lapok gúnyolódznak még néha, — kicsit keserűen,
— a legutolsó kis konspirációk diá-
kos, előkészítetlen, hebe-hurgya szalma-fel-
lángolásain; a mikkel játszva elbánt a hatalom.
Ellenben az örmény kereskedőket csúfoló
«imádságos tolvaj»-anekdóták lassan kimarad-
tak az élcelapokból. E rettenetes szívós,
ravasz és konok, daltalan, de borszj-erejű
fajta már majdnem minden talpalat földön
megvetette a lábát; hisz ez már akkor is úgy
volt, ezt tudhatta Ketewan. Nos, hát a jó-
mód, a pénz függetlensége mégis csak asz-
szimilál lassan. Hisz sohasem teljesen, igen,
igen! De néhány dúsgazdag, holdarcú örmény
leánya már belépett ezreivel egy-egy
ősfényű mingreliai lovagsaládba. Általában,
mindezt most kevésbé érzik fontosnak. A régi
nemesség számára is fogy, a paraszt kol-
dus és sokhelyütt lázong. És vannak, a kik
már belátják, hogy az ősi és becses nemzeti
kulturát az orosznál jobban veszélyezteti ma
az ázsiai, a persa befolyás. «Nyugat felé!»
ez az új jelszó az egyetlen s az irodalomban.
Az ifjúság élni és európaiasodni akar. Erős,
törékves mutatkozik, hogy nemes ifjak és nők
tudományos földkezelést tanuljanak külföldön
az apáiktól átvett, hagyományos, felületes üri-
lustasági gazdálkodás helyett. Hát ilyen most
a levegő! Nem, kémiát nem igen tanulnak,
már nem gondolnak bombagyártással.

Ketewan Mikeladse mereven ült, ölbekulesolt
kezekkel hallgatta és félig lezárta szemét; de
szája körül mély felindulás apró vonaglásai
játszottak. Sejtette-e mindezt előbb is? De
ezek szavak, égszerű, kész megállapítások,
valami egészen kialakult köztudatból leszü-
rték. Hát így van! Az utolsó években szinte
akarra került a levélváltást külföldön élő
honfitársakkal, ifjabb diákokkal. Óvta ma-
gát, félt, vagy dolgozni akart. De az élet
nem állt meg a kedvéért azalatt, otthon
sem; és az ő élete? Ejjh, de hisz mit re-
mélhetett ideig is? Egy percre a kezébe te-
mette az arcát és a herceget újra elhallgatott,
kereste a szokat; de a leány akkor már előre-
hajoltan ült és szelíd, asszonyos szomorú-
sággal, továbbkérdező, félig mosolyogva nézett
a szemébe. Milyen szép volt elfojtott-könnyű,
gyötrődő szemével, gyönyörű kis öklére tá-
masztva állát. «Miért akart ez a nő egyéb is,
mint asszony lenni?» gondolta Wachusti egy-
szerűen.

Ketewan gyors, szenvedélyes mozdulattal
nyúlt a pohár után. Most nem mert gondol-
kozni, majd később, egyedül. Az utolsó he-
tekben ugyanis olyan nehéz fásultság fogta a
lelkét; és most itt van valaki övéi közül;
valaki, a ki ült nagynéje asztalánál, a ki
jól ismerte nevé és rangja fényét otthon, a
táncos, dalos, lendületes kicsi nép pusztulás-
ban is gögös előkelői között. Örülni akart,
gyorsan és a mozdulatairól levetni félórára a
mostani szegénységet, a nyugós, tehetetlen,
megalázódó napokat; hogy francia lezéké-
ket adott pénzért egy Interlakenben nyaraló
családnál, és hogy rászóltak, ha elkészt, pedig
sokszor történt ez; és itt a szobabérrel me-
gint hátralekban van. Nem, ő Mikeladse her-
cegnő e perczben, a marsall unokája, és ezt
senki el nem veheti tőle. Mosolygott, akarattal
ráragyogtatta szemét és kocintottak.

— Párisba még, herceg! — mondta kis so-
hajjal. — Jó neked! mennyire vágytam min-
dig oda!
— Nem jönnél most velem? — kérdezte a
fiú hirtelen, kicsit merészen. — Igazán, — tette
hozzá gyorsan, — a mostaniak közt két leány
is lesz ott hazulról.
— Dolgozom itten, — mondta vontatottan
a leány, — itt csendesebb. Be akarom fejezni
Georgia újabb történetét, tudod, a boldogult

MAHLER GUSZTÁV.

apám kezdte s az ő jegyzetei ezek jórészt.
Most forrásmunkákat várok.

A fiú bólintott, jószándékkal, helybenhagyón,
mint mikor kisgyermek vadászkalandjait
meséli. Oly ismerős, otthoni gesztus volt ez,
Mingrelia urai így hallgatják végig egymás
tervelgetését. «Úgyis tudod, hogy én tudom,
hogy te tudod...!» A leány egy perczre
összerántotta szemét.

— Te tanulni fogsz Párisban, herceg?
— Igen! Jogot és nemzetgazdászatot.
— És a földjeid otthon? Megbocsátsz?
— Ó! Bérli őket most egy gazdag örmény,
ugyanaz a Konnt nevű. Gondolod csak, her-
cegnő, három évi bérösszeget előre fizetett,
de kikötötte, hogy ha akkor majd el akarom
adni örökáron, a mai értékben ő lehessen a
vevő. Minden zálogkölesont magához váltott.
De erre aligha kerül a sor, semmikép, termé-
szetesen!

Ketewan komolyan, nagy szemekkel nézte
és most ő bólintott. De valahogy szomorúbban,
látóbban, már európaiban.

HARMAT HEDVIG, AZ ELHUNYT SZINMŰVÉSZNŐ.

— Jöjj el Párisba, hercegnő, pár heti ki-
rándulásra csak! Milyen szép volna!

Ártatlanul akart hangzani, de a hogy így
alkalomtalanul újra kezdte, e túrelmetlenségben
volt valami csöpp frivol árnyalat. A leány
hirtelen tréfára fogta.

— Hogy visszaküldj, mint őszöd, egy Wa-
chusti a Mohamed basa leányát.

— Mert megtudta, hogy a szép, török nő
nem jószántából jött, csak mert küldték. Úgy
nem kellett.

— És még az útból visszaszökött hozzá! —
nevetett a leány kissé erőltetve.

Megint magán érezte a fiatal vendég sze-
meit, most már leplezetlenül, kitarítón a zsongó
némaságban. Néhány csöpp muscatal finom
édessége bizsergett a fiú hallántéka körül,
de épen csak e kedves, hosszú elbámulást
tette élvezetesebbé, bátrabbá. Ketewan hirtelen
felállt és felhúzta egészen a lécezes függönyt.
Így jobb! A napfény már hanyatlóbb volt,
bágyadt. Hogy mulik az óra! A harsogón üde,
tisztá hegyi levegő kicsit áthevült arcukba
áradt, hallgatva néztek ki egy ideig a lej-
tökre, a völgyre, hazatérő kecskékre és fehér-
ingvállas asszonyokra az úton. Svájcziól be-
szélték, utakról és tájakról, megint az ott-
honi, fordulatos és előírt csevegő nyelven.

— Nem szabad neheztelned, hercegnő, —
ült vissza a fiú komolyan, — de a te földjeid
úgy-e, szintén bérben?

— Nem. Ispán kezeli. A monrawi.
— Tisztakezü? Pontos? — bátorkodott ro-
konság jogán a fiú.

— Mikor volt egy monrawi tisztakezü? —
nevetett Ketewan keserűen.

— Néha küld nekem félvéntem négyszáz
frankot, de sokszor egy évben sem többet, és
néha két-három sürgönyzésre csak.

— Hisz ez lehetetlen. Kartliában vagy öt-
száz hold még egészen a tied, úgy-e?

— Nagyon megerhelte. Kartliában is van
örmény, herceg! Aztán meg azt írja, hogy
a parasztek nem fizetnek rendszeren.

— Ebben igazsa lehet!
A leány közelebb jött az ablaktól.

— Wachusti! Ezt nem értem. Hát beszélj.
Nem vagyunk-e még otthon mi az urak?

— Te tudod, hercegnő, — magyarázgatta
a fiú és végigsimitott a székátlán, — már a
ti forradalmatokban is ez volt a baj. Csak a
nemesség nacionalis; a parasztek mind szo-
cialisták. És hát sok nekik az a telekváltás,
a mit az orosz kormány megállapított szá-
mukra a jobbágyfelszabadításkor. Nem győzik!
Koldusok! Ejjh, ott csak örmény bérlő tud
rendet csinálni.

— Wachusti, csak nem? Orosz segítséggel?
— Nincs más mód! Miért nem adsz erre
engedélyt az ispánodnak?

— En? En? Hát elfogadhatok én szives-
séget az orosz kutyáktól? Hát rábocsátha-
tom a kozákokat a saját parasztjaimra, hogy
égsékek, pusztítsák?

— De te itt nélkülözöl... Örültségek!
Hangosabban, szinte élesen hangzottak ezek,
fellobbanó, keleties türelmetlenséggel, szertar-
tást, féket feledten. Már megint egy világ állt
közöttük, az utolsó évtized lelke. «Hagyjuk ezt,
herceg! » Mondta a leány erőt véve, lehangelten,
és szembe ült megint.

— Mindjárt alkonyodik!
— Milyen hamar alkonyodik már augusz-
tusban. Nemsokára el kell mennem!

— Ó nem, ne még, herceg!
Megint lágy, rezgő, asszonyos volt ez a
hang. Kinn már a távoli orok mögött szállt a
nap és az este árnyéka nőttek. Sötétlő tető-
kőn, istenkisértő meredélyek fölött mint erős
csillagfény gyült ki egy-egy turistaszálló sugár-
szóró ivlámpája. Kerékörgés, emberzaj elhal-
kult a faluban, a patak fűrészmalma megállt; —
csak az ezüstfehér vizzuhatok sohasem szűnő,
enyhe zibbatag zenéje zümmögött át vissz-
hangba verődve a völgyön, a tűnő időn. És
Ketewan haza gondolt, a tengerpartra most,
a lassú tavasz mandolafáira; egy kis fürdő-
helyre ott, s az ezüst éjszakákra, mikről Shel-
ley énekelt.

— David Signach felől hallottál-e hirt? —
kérdezte akkor a különös csendben, valami
váratlan, merész ötlettel és egészen halkan a fiú.

Maga sem értette, hogy pattant ki e kérdés,
e név, a mely tán egész idő alatt az ajkán

volt mindkettejüknek, de órák összeszokottsága
kellett talán, vagy az este homálya, hogy ne
éreztek tapintatlanságnak; és hogy ne kellett
látania a leány arcát, mikor csendesben, egy-
szerűn felel: «David most otthon van!»

Ottthon mindenki tudott a pár viszonyáról
akkortájt. Signach kémiát tanult Brüsszelben
s a leány vele volt, és még néhányan hazul-
ról. Gyüleseztek titokban, volt egy kis zúg-
lapjuk is francia nyelven, Párisban megjelenő.
És onnét valami kétes, oroszellenes politikai
áramlattal biztatást is kaptak földiplomáciai
helyről, pénzsegélyt; — akkor hazajöttek és
forradalmi lázba hozták az ifjúságot. Igen, hisz
komolyabb körök is hajlottak, — noha a leány
gögös rokonsága elszörnyedt életmódján. Am
korán felfedezték, elfogosták őket. Ketewan
az utolsó perczben magához kerített minden
iratot, kimentett, tisztázott, a kit birt, és Davi-
dot mindennekfelett. Az valóban elkerült min-
den bajt, menekült, s lám már haza is térhet.
Nem vették túlkomolyan az egész dolgot, de
Ketewan azért útnak indították Szibéria felé
és csak anyai rokoni közbenjárása változtatta
örök száműzetésre.

— David most otthon van, — ismételte
még halkabban, rejtett, reszkető, könyörgő
kérdéssel telin. — Otthonról senki nem írhat
nekem; a monrawi jelentéseit a határrendőrség
ellenjegyzí.

— Azelőtt, míg Brüsszelben, volt írt neked?
— Igen. Irtak Maria Milobával együtt. Maria
virágokat is küldött nekem.

— Akkor hát mindent tudsz! — mondta
a vendég majdnem csalódottan. Ketewan le-
hajította a fejét.

— Nézd! Ha én elmentem volna hozzá, ha
együtt vagyunk, neki lettek volna kellemetlen-
ségei. Tudod, hogy még mindig megfigyelnek,
a nevemért is talán, nagyapámért, a mi otthon
lázítón hangzik. Veszedelemes vagyok. És végre
David — csak nem élhetett asszony nélkül.
Egy férfi, egy olyan valaki, mint ő! És ak-
kor még szerencse öneki egy művelt jó nő,
a milyen Miloba, egy felvilágosodott diák-
leány és honfitárs. De David külön is irt
nekem; és hát a mi miközöttünk volt, a mi
egyszer már volt, sohasem lehet nem-történeté.

Nem gondolkodtam mindig ilyen nyugodtan
erről, de aztán évek jöttek és évek. David
most otthon van és Maria is, tudom, egy éve
lesz, hogy nem hallok rólk. Lásd így! Volt
idő, mikor az órák is hosszúak voltak nélküle.

— Együtt vannak otthon.
— Ezt tudom. Százszégyes?

Gyorsan, szinte szárazon röppentek a kurta
szók.

— Égészséges! És mindent tudsz?
— Igen, — Wachusti. Azt hallottam, hogy
Milobának gyermeke van. Nekem nem volt.
Már ezért is vele kell maradnia.

— Még nem láttam hozzád hasonlót, her-
cegnő! Bámullak és nagyrabecsüllek.

A KÖZÖNSÉG.

Ez megint a kicsit teatralis mingreliai lel-
kesülés hangja volt, vagy a huszonhárom-
éves fiú naív, meghatótt hódolata. De nem volt
visszatetsző e perczben.

— Csak azt mondd, — akadozott a leány —
azt még, hogy David anyja, az írónő, ki
lányaként szeretett engem, most hogy van
Mariával?

— De hiszen...
— Nem anyagiakat értek, hanem hogy meg-
bocsátsja-e? Elismeri?

— De hiszen Miloba törvényesen a felesége.
Ő, nem tudta ezt? hercegnő!

A teljes szürkületben nem láthatta a leány
arcát. Istenem, szegény, szegényke! Talán
ostobaság volt megmondani! Istenem! Otthon
bizony rég elmúlt már az az ideges, rendelle-
nes társas szellem, mely a szabadság és esz-
ményiség jegyében elfogadott, legitimált, sőt
tiszteltet fogadott ilyen szabad kötéseket.
Most rendes és fáradt idők járnak, az emberek
családosodnak szokott, polgári módon; és Sig-
nach jövedelmes mérnöki hivatalát vállalt ide-
gen éra alatt. Szegény, tönkretett életű asszony
itt! Vajjon milyen az arca e perczben?

Még szép, viruló, illatos asszony. Ha most
átölelhetné! Bizonyosan nedvesek a szeméi a
másik miatt és forró, reszkető az ajka. Ha
vele jönne egy kicsit! — Csakhogy ez az asz-
szony sohase bírta el, hogy kis dolog, elmuló

MIRAGE, AZ ALAGI DÍJ NYERTESE.

A LOVAREGYLET TRIBÜNJE ELŐTT.

A BUDAPESTI TAVASZI LŐVERSENYEKRŐL.

is láthatta többé megvilágítva a leány arcát. «Hosszú életet, hercegnő!» szól vissza az erkély alól és nem tudta, meghallották-e ezt. Nagykot szivott a fenyőszagú, éles, friss levegőből, és egészben véve meg volt elégedve önmagával. Mint őse, ama hadverő Wachusti, a ki visszaküldte az ajándékba jött török leányt.

Am az mégis visszazökött hozzá! Elmosolyodott. Érezte, hogy nagyon éhes, és percek múlva a sarki kis pensio-szálló asztalánál nézte a menetrendet.

velük megédesített bántó, disszonáns összhangokat, a helyett, hogy szabadjára eresztene dallamalkotó képzeletét, gondolkodóerejét pedig fékezésül használná. Egy példa, százak helyett: a II. felvonásnak majdnem elején megjelenik a czimszereplő, azaz: egy ifjú vőfély, a ki illatszerrel behintett, ezüstből készült rózsát hoz egy fiatal leánykának — a kérése névében; gyöngéd, fa fúvóhangszer és reszkető hegedűk szólalnak meg, öt ütemük után néhány bájos, halkán csengő-bongó összhang következik, mind egy egész vagy fél hangközzel magasabb vagy

menuetto vagy Mozart-idill nyájás és természetes hangjai csendülnek fel, meg keringő-töredékek a 80 évvel ezelőtti, első nagy Strauss-nak modorában: ezt a virtuóz zeneszerző, úgy látszik, akkora vétségnek tekinti, hogy a rüt elleni büneért rögtön vezekel s a dallamát olyan erőszakkal átviszi más alaphang skálájába, hogy valósággal elretentő például szolgálhat... Igazi «szőr ellenében» menő zene! Jókainál («Egy lengyel történet»-ben, épen a «Vasárnapi Ujság»-ban jelent meg) fordul elő egy orosz hadseregszállító, a ki talpbőrből.

A második felvonásból. 1. Lerchenau gróf (Kornai) a párba után; fejénél: Faninal (Várady), lábánál: Valzacchi (Kertész Ödön). — 2. Annina cselédje (Bekéné). — 3. Állatkereskedő (Lszó Zoltán). — 4. Sophie (Sándor Erzs). — Oktavian (Dömötör Ilona).

STRAUSS RICHÁRD «A RÓZSALOVAG» OPERÁJA A BUDAPESTI OPERAHÁZBAN. — Balogh Rudolf felvételei.

«A RÓZSALOVAG»

Zenés játék 3 felvonásban. Irta Hofmannsthal Hugó, zenéjét Strauss Richárd. A Magyar Kir. Operaház újdonsága május 21-én.

Strauss Rikárd már minálunk is arról híres, hogy a zene szépségének, a harmóniának s az édes dallamnak épen ellenkezőjével: a váratlan rúttal, az énekelhetetlen hang-egymásutánál s a megdöbbentő diszharmonióival akar hatni. Akar! azaz: előre eltökélten, kiszámítva, a hidegen mérlegelő értelem munkájával rója össze a szépséges hangszíneket s a

mélyebb, mintsem vártuk; ez csak csiklandozza a fület, de ha erőteljes hangszerek játszanak ezt a dallamtalan, csupa-összhang ütemet: a kellemetlen hang-egymásután borzastóan sértene mindenki fület. De nézzük a szöveg első szavainak dallamát: a czimszereplő első mondatát bevezető összhangok (E dur, F moll) ég-föld távolban vannak egymástól; a világ legjobb zeneiskoláiban megbuktatnák azt az összhangtanulót, a ki ilyen hajmeresztő törvénytelenéget követne el, pedig ennél sokkalta szörnyűbben hangzóktól is csak úgy hemzseg Strauss R. alkotása! Hogy néhol Haydn-

sok zsírral s fűszerrel készített pogácsát, a mely ugyan izlett egy küssé, de megemésztetni, hasznosítani mégsem lehetett... Épen ilyen sokszor Strauss R. zenéje: anyaga, dal-lama, zenei gondolata élvezhetetlen, értéktelen, de elkészítési módja, a hangszerhatások ravasz kizsákmányolása lefegyverzi a meglepett hallgatót. Lépten-nyomon ütköznek ki a példák erre akár a zongoraátiratból.

«A rózsalovag» zenéje tehát a maga nemében merész és hatásos, de nem remekmű, noha a szecsesszóba tévelyedett jeles zeneszerző a dallammal való megalkuvást színelni

A tábornagné (Sebeők Sári) és Oktavian (Dömötör Ilona.) (I. felvonás)

STRAUSS RICHÁRD «A RÓZSALOVAG» OPERÁJA A BUDAPESTI OPERAHÁZBAN. — Balogh Rudolf felvételei.

törekszik, nem mint a «Szalómé», vagy az «Elektra» hangtömegében. Igaz, hogy iparkodik kifejező, jellemző zenét szállítani, s elismerjük, hogy a borongó, elmélkedő, meghatott, bensőségteljes költeményrészeket zenéje nagyjából magával tud ragadni, elandalítja a hallgatót hangulatával, a hangszerek színezetével; a zene ilyenkor költői; sajnos, a közönségnek bizonyos mértékű léhaságát jellemzi az, hogy inkább a keringőkkel jellemzett jókedv nyerte meg tetszését.

Egészében a darab nagyon tetszett; talán az is hozzájárult, hogy szövege sikamlós. Egy 17 éves ifjonz a hőse (a czimszereplő: Dömötör Ilona adta), a ki koros kedvesétől (hercegnő: Sebeők Sarolta) eltántorult, beleszeret egy nálánál fiatalabb leánykába (Sophie: B. Sándor Erzs), holott emezt az apja (Fañal: Várady S.) rangtörtségből egy durvalelkű, elv-hajhász báróhoz (Ochs von Lerchenau: Kornai) akarja adni; a leányarcú kis rózsagavallér (gróf Rofrano Octavian a neve) szobalány képében légyott ad a méltatlan vőlegénynek s őt a nagy nyilvánosság előtt leleplezi — míg a nagylelkű hercegnő maga szerzi meg volt kedvese számára a boldog kislány kezét. A szélső felvonásokban hálósoba szerepel, a középsőben a hatalmaskodó báró viselete arcpirító — ezekben a motívumokban bizony nem ismerhetni rá Hofmannsthalnak máskor oly istennői fenségben ragyogó műsájára. Hogy Strauss R. a «Halál és megdicsőülés» című szimfoniai költemény fénközt zeneköltője, le tud szállni a föld porába és sarába: azt már a «Symphonia domestica» csúfondáros hangjaiban is láttuk.

Operaházunk igazatlan érdekes műsordarabot, de nem halhatatlan értékű művészi alkotást nyert az újdonsággal. Közönségünk möhön vért, — hiszen a mű már szerzője miatt is szenzációs, — de talán fölösleges volt ennyire sietni színrehozásával. Az egész nagy szemelyzet, élén az új karmesterrel: ifj. Ábrányi Émillel, derekasan megfelelt rendkívül nehéz és nem arányosan hálás feladatának, — de a Magyar Királyi Operának s elsősorban igazgatójának, sokkal fontosabb és sürögősebb feladatai és pótolnivalói is vannak.

K. I.

A NAGYVÁRADI PÜSPÖKSÉG.

Vitéz János, Martinuzzi, a negyvennyolcadiki Bémer László, Lipovniczky, Ipolyi Arnold, Schlauch Lőrincz kardinális örökét, a nagyvárad püspökségét, a Széchenyiek sok reményre jogosító ivadéka foglalja el e napokban, a katolikus egyház szines és lélekre ható szertartásai közben. Szent László király híres ezüst ereklyetartója mellől, melyet Náp-rágyi Demeter kalocsai érsek ajándékozott egykoron a győri székesegyháznak, Győr püspöke most a szent király alapította egyházi fejedelemségbe vonul, melynél alig van gazdagabb és előkelőbb a magyar püspökségek között. Oda, hol szent László király hamvai pihentek, míg sötétebb századok fel nem dúlták sírját és vándor-útra nem készítették csontjait, melyekből immár csak az az egy csontereklje van meg, a melyet a győri székesegyház ezüst hermája rejt magában s a melyet tíz éven át mindmostanáig Nagyvárad új püspöke őrzött.

A nagy és szent Árpád házbéli király élete és emlékezete örök időkre összeszövődött a nagyvárad püspökség történetével. E nagy egyházfejedelmi széket nem Szent István király alapította, mint a pécsit, veszprémit, esztergomit, győrit és a legregebbieket. Mert az ő korában pogányvilág élt a Tisza vidéken s még első Endre trónfoglalása után is onnan indultak ki a kereszténység ellen felszított mozgalmak. Utóda, László, a kereszténység dalias magyar hőse állítja őrszeműl a tisztántul magyarság közé a várad prépostságot, melyet nem sok idővel halála előtt emelt püspökséggé. Olyannyira szerette ezt a legsajátabb alkotását, hogy oda is temetkezett el: a Boldogasszony templomába, mely a nagyvárad várban állt még századokig a szent király halála után. Sírjából csodás legendák virágoztak ki. Nagyvárad búcsújáró helylyé vált, már jóval előbb, mint mikor a pápa III. Béla

GÓRNAI HAVAS SÁNDOR VOLT ÁLLAMTITKÁR KIVÁLÓ ARCHAEOLOGUS EMLÉKTÁBLÁJA, MELYET MOST LEPLEZTEK LE AZ AQUINCUMI MUZEUMON.

király kérésére az egyház szentjei közé igtatta a kereszténységnek az egyik leglovagiasabb bajnokát, kiben egykor az egész hívó Európa a kereszties hadak leendő fővezérét látta. Betegek gyógyulásukat, pörlekedők igazukat keresték a szent sírnál s perdöntő eskük hangzottak el, tüzes vas-próba estek meg László koporsójánál, az istenitéletek fenmaradt jegyzőkönyveinek, a várad regestrumnak tanúbizony-sága szerint. Az ország királyai, még pedig az Árpád törzsekből valók ép úgy, mint utó-daik, mély hódolattal zarándokoltak szent ősök sírjához, egynemelyük trónfoglalása után fényes kísérettel vonult Székesfehérvárról Nagyváradra, hogy Szent László hamvainál tegye le a koronázó esküt. E hódolók közül föl-jegezte a történelem negyedik Lászlót, harmadik Endrét, ki feleségével, Femenával együtt kelt a zarándokútra és Nagy Lajost, ki 1342-ben borult le Szent László koporsójánál. Nagy és emlékezetes ünnepe volt az ősi püspökségnek, midőn 1192-ben, a szenté avatás processzusá-nak során, felnyitották a sírt, kiemelték belőle László holttestét, s mint Bunyitay Vincze írja

ÁCHIM ANDRÁS TEMETÉSE BÉKÉSCSABÁN.

meg a várad püspökség történetéről szóló nagy munkájában, biborszinű nehéz selyembe takarva, gazdagon aranyozott új koporsóba fektették, fejére drágakövekkel ékesített koronát tettek, kezébe aranypálczát adtak s a koporsót a templomban felállított új ravatalra, Dénes szobrász alkotására helyezték. Ezen a nagy vallási és nemzeti ünnepen ott volt a király egész családjával, a főnemesség és az ország temérdek jámbor hívője. A magyar királyok pedig ez időtől fogva még jobban tisztelték a nagyvárad sírhelyét, többen — mondják, az utolsó Árpád házbéli király is — a szent király közelébe temetkeztek, II. István király szent László lábaihoz temetetti magát.

A szent sír nincs többé. Kinceseit, az ellen-ség elől menekülve, Ecsedre, a Báthoryak várába vitték s az ereklyék ezután — a győri csontereklje kivételével — megsemmisültek.

Fényes történelmi mult, nagy hagyományok közöttik Nagyváradon a püspökség új urát. A kik ez egyházfejedelmi széket ültek valaha, az elődök, nem egyszer emlékezetes szerepet játszanak a nemzet történetében és sorsának alakulásában. — Ki ne hallotta volna híret Vitéz János várad püspöknek, Aeneas Sylvius (II. Pius pápa) és Kapisztrán János barátjának, Janus Pannonius bátyjának, Hunyadi János hívének, diplomatajának? Az ő püspöki udvaránál nevelkedett Hollós Mátyás király, a nagy Hunyadi fia. Ő szabadította ki aztán neveltjét a prágai fogságból és tette fejére a koronát. Nagyvárad püspöke volt az a Perényi Ferencz is, ki a püspökség bandériumának legnagyobb részével a mohácsi csatában vesztette életét. Aztán Útyeszenies Fráter György, Martinuzzi bibornok, korának legnagyobb embere, kit Szapolyai János király ültetett a várad püspökség székére. Nagyvárad ekkor János király országának fővárosa volt, ott kötődtek meg hosszú küzdelmek után a két Szapolyai János király és I. Ferdinánd.

Ezekben a történelmi alakokban s az ország szabadságáért 1848 után börtönt szenvedett báró Bémer László püspökben támadtak s éltek tovább a várad püspökség politikai tradíciói; az egyháziasság hagyományai talán Szaniszló Ferencz püspökben, a püspökségtől is megfosztott Bémer László közvetlen utódában élt legkifejezettebben, a kulturfeladatok teljesítését Ipolyi Arnold róttá hagyományúl Nagyvárad minden utána következő püspökének. Oly tradíciók ezek, melyek a nagyvárad püspökséget nemesak roppant latifundiumáért és gazdagságáért tessék a magyar katolikus hierarchiának egyik legnagyobb tisztelettel körülvett, s a legnemesebb becsüveléssel telt főpásztor, egy Széchenyi-ivadék számára is egyik legkivánatosabb stallumává.

-a.

Irtam Marboynának, feltártam előtte a szívetem. Nagy meglepetésemre mindenben engem hibáztatott, az én büszkeségemet, közönyömet, hideg természetemet vádolva mindenért. Szomorúan láttam be, hogy különböző nyelvet beszélünk és a szerelem és házasság két különböző fogalom előttünk. Marboyné a régi nevelés befolyása alatt állt, mely a nőt azért készített tisztelemre a férfit, mert férfi és ugyanazon kézből fogadja el a jármót és a cirógatást. A mit én emberi méltóságnak, az egyén jogos érzésének neveztem, ő büszkeségnek mondotta. A mit én igazi harmóniának hittem, az előtte üres álmodozás, neveltséges illuzió volt. Mauriceet minden rosakarat nélkül, de a valódi értéke szerint itéltem meg. Nem az én fajomból való volt. Nem tudtam szeretni őt. Mikor Marboyné asszony megtudta, hogy a szakítás végleges, nem erősködött többé, de nem tudta eltitkolni elégedetlenségét. En egy önző, ekzaltált leány voltam; nem többé szívem kedves gyermeke.

Ekkor utaztam el a Gesztenyeerdőbe. Mikor a vonatot megindult, rettenetesen egyedül éreztem magamat, minden családi, baráti köteleim megszakadtak. Genesvierre gondolom... De hiába! Maurice gyanusításai akaratom ellenére megzavarták a lelkeket, megbénították az akaratomat. Nem akartam látni Antoinét, irni sem akartam neki, a mig vissza

HELLÉ.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irtam Marcelle Tinayre. Fordította M. Hrabovszky Julia.

XXVIII.

A Gesztenyeerdő megebezeve, remegve fogadott be vendégszerető falai közé. A házakban, melyekben őseink éltek, gyermekkorunkban álmódoztunk, van valami anyaias. Az, a ki gyászruhában jön oda menedéket keresni, érzi a tárgyak titokzatos rokonságát és kevésbé érzi árványát magát.

Maurice néhány nappal távozásom előtt irt nekem. Képtelen lévén mély érzésekre, nem tettezte fel, hogy azok másoknál létezhesse-nek. Minden jóvá tehető volt nála, neheztel-sém kétségbeejtette, mindaddig, mig majd meg nem vigasztalja magát. Előre láttam e köny-nyelmi léleknek könnyű és hamaros gyógyulá-sát. Maurice csak a könyveiben tudott szer-etni és szenvedni, a szerelem és fájdalom csak a szavak mórmarában létezett számára. Levelei megerősítettek ebbseli véleményemben. A nél-kül, hogy valamit bizonyítana, megzafolna, a nélkül, hogy megértene, minő jogosan háborít-ott fel a magaviselete, kért, felednek el min-dent; duzzogó gyermekként bánt velem, kit egy hízleges kibékít. A haragom lecsillapult, de a szerelem meg halt.

Igyekeztem magamat kimagyarozni Maurice előtt. Megirtam neki, hogy megbocsátotam a hevességét, nem haragszom reá többé, de nagy-on világosan felismertem, mennyire ellen-kezik természetünk. Marboyné közbe akarta vetni magát. Mint Maurice bizalmasa, biztosít-ott, hogy egynemű vagyunk teremtv, hogy elnézőnek kell lennem. «Majd ha házások lesz-nek, minden rendbe jön.»

Kitaláltam a gondolattól és kiegészíttem az érveit: ő hitt a szerelem mindenható hatalmá-ban, mely a fiatal házásoknak a tökéletes össz-hang illuzióját adja. En azonban tudtam, hogy a mézesetek rövid másóra után, a ház-as-felekből különböző jellemmel, gondolkodással, izléssel bíró férfi és nő lesz. Távol attól, hogy a harmóniát elértek volna, csak most kezdik azt napról-napra létrehozni és egészen bizony-talanok benne, fog-e ez nekik valaha sikerülni. Ha némelyek ezért is érnek, nagyon sokaknak lehetetlen feladat ez és akkor vagy kölcsönös közönyösség, vagy a folytonos zűrdások pokla következik számukra. En pedig tudtam, lelkem mely pontjai maradtának Maurice előtt örökké érthetetlennek, tudtam, mit nem tudnék tőle sohasem elfogadni, minő ellenséges elemek maradtának meg bennünk folytonosan és örö-kösen, kivéve, ha egyik közülük, a ravaszabb vagy az erősebb, diadalmaskodna, lenyűgözve a másikat. Visszariadtam e kiszámított ural-kodástól, a mi bábót csinált volna Mauriceből, másrészt nem rendelhettem magamat alá egy férfinak, kinek felsőbbsségét nem ősmertem el.

Mikor Marboynának, feltártam előtte a szí-veimet. Nagy meglepetésemre mindenben en-gem hibáztatott, az én büszkeségemet, közöny-ömet, hideg természetemet vádolva min-denért. Szomorúan láttam be, hogy különböző nyelvet beszélünk és a szerelem és házasság két különböző fogalom előttünk. Marboyné a régi nevelés befolyása alatt állt, mely a nőt azért készített tisztelemre a férfit, mert férfi és ugyanazon kézből fogadja el a jármót és a cirógatást. A mit én emberi méltóságnak, az egyén jogos érzésének neveztem, ő büszkeség-nek mondotta. A mit én igazi harmóniának hit-tem, az előtte üres álmodozás, neveltséges il-luzió volt. Mauriceet minden rosakarat nélkül, de a valódi értéke szerint itéltem meg. Nem az én fajomból való volt. Nem tudtam szeretni őt.

Mikor Marboyné asszony megtudta, hogy a szakítás végleges, nem erősködött többé, de nem tudta eltitkolni elégedetlenségét. En egy önző, ekzaltált leány voltam; nem többé szívem kedves gyermeke.

Szerettem volna széttárni a karjaimat, egy végtelen ölelésben magamhoz szoritani a ter-mészetet, az egész földet és eget. És ismeret-lenen vágytól, sajnálkozástól, melabútól fulla-dozva, egyszerre csak észrevettem, hogy sirok. De e sajnálkozó könnyeket nem Maurice elvesztése, az én akaratom által történt elvesz-

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNÉ SZOBRA, MELYET MOST LEPLEZTEK LE LONDONBAN.

nem nyerem régi bizalmamat, vagy mig bele nem nyugszom a történetkbe.

Hosszú napok alatt mesterséges nyugalmat erőltettem magamra egy majdnem zárdai élet által. Nagybátyám után néhány könyv maradt egy ládában, melyet az egerek szerencsésen megkíméltek. Értékelen kiadásai voltak ezek francia és latin klasszikusoknak, ugyanazok, melyeket tanulmányaim alatt használtam. Éj-jelenként, mialatt a téli szél fűtyölt, megkísér-lettem ifjúleánykori benyomásait újra átélni. De nonsókára beláttam, hogy én hasztalan fáradozás. Az akaratom ellanyhult; álmodozá-sokba estem.

Az eme vidéken enyhe tél a végét járta. Az első emelet egyik szobájában, a fehér mull-függönyös ablak mellett ülve néztem az alá-hulló esőt, vagy a ködöket. A kertben már nem voltak virágok, csupán a sötét lombok; a puszpáng, örökzöld, a tuják zöldje maradt meg, szomorúan és komolyan, mint a sirok, a hol diszniai szoktak. Néha, mikor az eső szünetelt, órákig ültem mozdulatlanul, szót-lanul, figyelve a folytonosan változó ég által örökösen átalakuló sikságot. Nem a nyári szí-nek rikító skálája volt ez többé; az árnyalatok finomabb skálája volt, a szürke, violaszín, ké-kem finom kombinációi, egybeolvadva a tom-pított, páras világításban, mely elragadóan bur-kolta be a távlatokat. Ez óriási festmény elő-terén, a megmunkált földek kövér barna és üde, nedves zöld föltsokat festettek. De a táj-kép fő szépségét az ég képezte: világoskék ég, mintegy tejszerű mártva, a melyen az árnyalatok a hatvány fehérségével és lágyaságával úszkál-tak, — a szürke egék, az ólomszürkétől a gyöngyszínig, a kenderszürkétől az ezüstszürke minden változataiban — egék, melyeken nehéz, palaszürke felhők sepertek végig, kergetve a szél által, a költöző madarakkal egyetemben; nyugtalanító, kintző egék, mint az élet.

Az erdő szélén végre kinyílt az első, zöldes-fehér hóvirág. A száraz galgaly és a rothadt levelek között lestem a jelentéktelen kis virág első nyílását. A nap még nagyon sápadt volt, de már az igazi nap volt ez, nem a téli, mely ködbe burkolja mogorra arcát. A két tisztáso-pon a favágók füstje egyenesen szállt az ég felé. A szél csillapult; a levegőben érzett a tavasz.

Leültem egy száraz falevéllal borított lejtőre, egy frissen bevetett szántóföld közelében, a mi fölött varjak keringtek. A keblem lassanként erősen dagadozni kezdett a szabályos, hatalmas lélegzetvételtől, mely gyönyörteljes fájdalomt okozott.

Szerettem volna széttárni a karjaimat, egy végtelen ölelésben magamhoz szoritani a ter-mészetet, az egész földet és eget. És ismeret-lenen vágytól, sajnálkozástól, melabútól fulla-dozva, egyszerre csak észrevettem, hogy sirok.

De e sajnálkozó könnyeket nem Maurice elvesztése, az én akaratom által történt elvesz-

tése fölött sírtam. Jól tudtam, hogy nem őt szerettem, csak egy ábrándképet, mely csillo-góbb, elérhetetlenebb volt még a dőlőhábnál is. Éreztem, hogy a szerelem másképen hatalmas és rettenetes valóság. És oh! ez a nagy szerelem elsubant mellettem. Fiatalságom felt komor erejétől; a távolból követte csak fantom-ját, visszfényét. De most parancsolóként tért vissza hozzám. Megkopogtatta a szívemet.

Egész nap bolyongtam ide s tova; este pedig visszavonulva a szobámba, felnyitottam a «Sze-gény»-t, a könyvet, melyet érintetlenül hoz-tam ide.

Az órák egymásután peregtek le az éjszaká-ban. A lámpám kialudt; gyertyát gyújtottam. Az ablakablak hasadékaiban át halvány fény-sugár szűrődött be. Becsuktam a könyvem. Nappal volt.

Clairmont hazudott nekem, vagy készségesen ismételt egy hazugságot. A bizonytalanságnak, kételyeknek, féltékeny szomorúságoknak, melyek hetek óta kínoztak, a nélkül, hogy beval-lani mertem volna magamnak, vége volt. Mű-vén át megkérdeztem Antoiné nagy lelkét. És az felelt nekem. Oh! hogy hívtam őt, minő közel éreztem őt magamhoz, e hitétől égő könyv remek lapjaiban, melyekben az ő szen-vedése, az ő százalma vibrált! Hívtam az ő lel-keket, kápráztató, magasabb régiók felé buz-dította, a hol az önzés, hiúság, gyönyörök fölött álló emberszeretet mindég feljebb száll, kitá-gul, kivilágosodik és az örök valóságban lebeg.

XXIX.

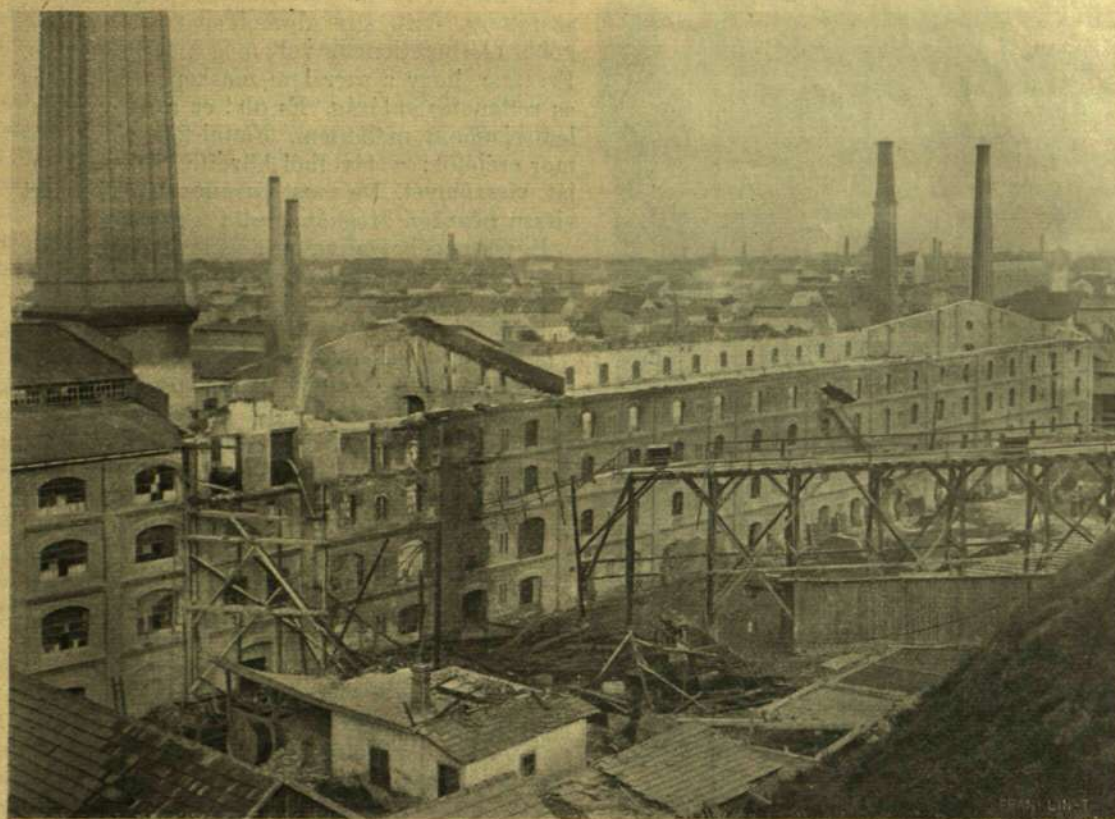
Mikor megérkeztem az előljáróság kapujá-hoz, észrevettem egy falragaszt, melyen nagy betűkkel ez állt: *Népszerev előadások és fel-olvasások.* A mióta Párisba visszaérkeztem, — három nap óta, — terveztem mindenki tudta nélkül ezt az elkalandozást a távoli külvárosba, a hol senkit sem ősmertem. A lelkem ellen-tétes érzések között megoszolva, nem mertem sem megjelenni Antoinénál, sem irni neki és majd meghaltam a vágytól, hogy lássam őt.

Sötét ruhába öltözködve, alakomat előfő nagy gallérba burkolódzva, arcomat elrejtő fátyol alatt, valami kis nevelődőhöz hasonlít-hattam, a ki hasznos és ingyenes szórakozást jött keresni. Az előljáróság kapualjában embe-rek érkeztek. Találomra követtem őket.

Nemsókára egy csupasz falú teremben talál-tam magamat, mely szalmazsekkivel és pad-soraival egy iskolateremhez hasonlított. A ter-em végében emelvény állt, fölötte a köztársá-ság gipsz-mellszobrával. Az emelvényen egy pianino állt, két hanggityartó és egy zöld posztóval letakart asztal. A székeken feltucat fiatalember és két hölgy ült és azonnal meg-értettem, hogy ezek az előadó művészek, a kik a tudatlan és szegény hallgatóságoközös mulat-tatására vállalkoztak. A hölgyek egyike nagyon fiatal volt, üde arcát barna hajkoszorú vette körül. A másik inkább öreg és majdnem rút volt, de nagyon jószágosan mosolygott. Társai-kon meglátástott, hogy az irói és tanári karhoz tartoznak. A vonásai fáradtak, szemük a rövid-látók bizonytalan tekintetével birt, császár-kabátjaik kopottak, a nyakkendőjük fekete, mozdulataik pedig szónokiasak és magyarázóak voltak.

A terem lassanként megtelt. Megősmertem a közönséget, melynek néhány típusával Genesvierre már megősmertett, vegyes, változo-tos, festői közönség volt, a minőt csak Páris-ban talál az ember. Alkalmazottak voltak családjakkal, fehér szakállas öreg urak, tiszták és kopottak: irók, művészek és egy csomó fiatal munkás, a proletárság azon elítéljébe tar-tozva, a mely kissé a mesterséges által kiműve-lődve, szorgalmasan látogatja az esti kurzu-sokat, a városi könyvtárakat. Ezek egy más társadalmi körben bizonyára eltalajdonítot-ták volna a gazdag fiatalembereknek fentartott magasabb szellemi fejlődést, mert még szegé-nyen is találtak időt komolyabb tanulmányokra, finomabb kiképzésre. Ezek kétségtelenül a nép fiatal virágai, most még kiváltságos típus képviselettek. Társaik közül sokan ültek körül az órában a csapszékek és kávéházak asztalait, vagy vastag dohányfüstben billárdoztak, na-gyokat nevetve vaskos tréfákon.

A női közönség még jobban érdekelt. Kis munkásnőket láttam füvéreik, jó barátaik társa-

A BUDAPEST-UJLAKI TÉGLA ÉS MÉSZEGETŐ GYÁR LEÉGOTT TELEPE.

ságában. Az ő mesterségük testi foglalkozást igényelve, csupán az ujjakat foglalkoztatta és az a nőknél speciális ösztönt, a mi mintegy csirája az esztetikai érzésnek. Mennyire különböztek szomszédnőiktől, a 25—30 éves komoly arcú, hervadt arcbőrű leányoktól, kiknek szemei az intelligenciától csillogtak. Nevelőnk, hivatalnoknok voltak ezek, műveltek, jól neveltek, úrinők szokásaira nézve, a szégyenség és munka által kibukva társadalmi állásukból. Azok, a kik szűkös körülményeik miatt nem járhattak sem színházba, sem társaságba, itt kárpótlták magukat. Ezek finomabb érzékkel, nagyobb fogékonysággal a művészeti benyomások iránt, hallgatták az előadásokat.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Ha az ember elolvassa a minapában Eszéken öngyilkossá lett fiatal honvédtiszt történetét, sajátos érzése támad. Nem azért, mintha ez a történet különös lenne. Éppen ellenkezőleg. Mert annyira tipikus.

Ez a fiatal ember elmulatta a vagyonát, azután elmulatta az örökségét és mikor a tárczájából az utolsó tallér is odagurult a kávéház márványasztalára — véget vetett az életének. Egy nappal se élt tovább.

Ez a história is azok közül való, a melyek szinte huszonnégyórát szünetet se tartanak a maguk szakadatlan megismétlésében. Tragédia, a melyet uniformisosnak kell neveznünk — bár a hőse nem mindig katona, sőt nem is mindig férfi — de esteinek külső megjelenése annyira egyforma, hogy közös sírba lehetne temetni valamennyi áldozatát és ugyanaz a sírfelirat elmondhatná a sorsát valamennyinek.

Ha statisztikát készítenének azoknak az embereknek a természetéről, a kik nem győzték bevárni az életük végét, ennek a statisztikának lenne egy bizarr adata. Kiderülne, hogy közöttük a fúratt, bánatos és szomorú embereknek nem kisebb azoknak a száma, a kiken minden inkább látszott, mint fúradság, bánat és szomorúság. A kik mintha sohasem tudtak volna betelni az élet gyönyörűségeinek élvezésével, a szilaj jövedel hangossága zengett és viharzott bennük mindig és tudejük szakadatlanul a rózsás és lángoló izgalmak levegőjét szívta. A kiknek ez volt az örökké harsányan ismételt mottójuk, hogy — soha se halunk meg! — míg ez a vig kórosítás egyszerre, hirtelen beleveszett a haláltétkünk fordított revolver dörrésébe.

Az öngyilkosok ravatalán a kétségbeesett, az élet hideg, fekete viharában agyongémberegett áldozatnál nem ritkább, sőt talán sürűbb vendég

a mulató, a hangosan vig ember, a ki a vigasság mámorából veti magát a sírba abban a pillanatban, mikor ettől a mámortól meg kellett volna válnia. De inkább megvált az élettől.

Annak a meglehetősen népes seregnek — egyesek van benne katona és polgár, férfi és nő, — a melynek ez a jelszava, hogy: *a míg élünk, mulatunk!* — van egy zászlója, a mely így fordítja a maga igazságának ezt a hetye *devisé-t: addig élünk, a míg mulatunk!*

És csakugyan így cselekszenek. Az egész életük: mulatság. Levegőjük a mámor köde, a melynek eloszlania, el tisztulnia nem szabad soha. Mert a melyik pillanatban elszállt, már földokolnak. Már nincs levegőjük. A nélkül a kód nélkül a tudejük fölmondja a szolgálatot... A nélkül a kód nélkül el nem lehetnek... Szükségük van rá minden áron... És ha hasztalan keresik többé az árát, ha nem találják se a maguk zsebében, se a más zsebében, akkor meghalnak. Megölik magukat. Az egyik fiatalon, a másik kevésbé fiatalon, már a szerint, hogy mikor lett vége a mulatságnak.

Ezeknek az öngyilkosoknak egész légiója követeli a revizióját egy — igen érthető tévedésből, de mégis csak tévedésből született közfelfogásnak. Annak, a mely a *mulató* embert összetéveszti a *vidám* emberrel és abban látja az élet legrajongóbb szerelmét, a ki legmohóbban keresi és élvezi mámoros örömeit.

Ez tévedés. Az élet igaz barátait és élvezőit, a lelkük szerint vidám embereket épp oly kevésbé lehet azok között keresni, a kik meg nem lehetnek vigasság és fokozott izgalom nélkül, mint akár az örökké panaszkodók, elégedetlenek és sötéten látók betegesen szomorú hadában. A vidám, a derűs, a harmonikus lelkű ember szereti az életet és ragaszkodik hozzá, mert szereti és gyönyörűséget talál benne. A mulatság is eleme az életnek, de se nem uralkodó, még kevésbé kizárólagos eleme. A ki tehát szereti az életet, nem csupán a mulatságba szerelmes. Hanem *sépep*, tartalmát, érdekességét, becsesét, vagy legalább is érdemeset és elviselhetőt talál minden változatában. Úgy szereti, a hogyan adja magát: ha hangos, ha csöndes, ha vidám, ha komoly, ha szeszélyes, ha jutalmazó.

El lehet mondani, hogy a lelke szerint vidám embernek, a ki igazán szereti az életet, a mulatásért való mulatságra, a mámorban születő és mámorban élő vígágra nincs is szüksége. Mert az ilyen vígság, annak az embernek, a ki az idegei parancsából keresi, mert szüksége van rá: *szóköltök*. Zsongító, vagy kábítószert. A ki az egyik mámorból a másikba rohan, folyton izgalmat hajszol, folyton egy exaltált állapot öntudatbeli

bénultságára van szüksége, az a mulatással nem az élete megszépítésére törekszik, hanem csak arra, hogy — *elviselhetővé tegye* magának az életet, a melynek igazi szeretete, a képesség, hogy józan szemmel is szépnek lássa és mámortalan lélekkel is élvezni tudja, hiányzik belőle.

Ezek az emberek, ha egy pillanatra le kell venniük a mámor rózsaszínű szemüvegét, sötéten látók, szomorúak, fúrattak, sőt kétségbeesettek. Célfallannak, üresnek, hidegnek, feketének és elviselhetetlennek érzik az életet. Vannak közöttük, a kikben ez a lélekállapot az izgalom, a mámor hosszú infekciójának eredménye. Egy lassú mérgezés beteget. De vannak, a kik magukkal hozták e végtetet, a lélek élvező erejének e bénuságát vagy fejlődésbeli fordultságát. A kik maguk is győtrő nyomorúságnak érzik ezt a szörnyű predestinációt és mert megváltani magukat tölle képtelenek, kétszeres szükségük van a mámor vigasztalására, az izgalom bódító erejére és tántorgó léptekkel mennek érte homályos szemű bálványai csarnokába: a kártyához, a morfiumhoz, az italhoz, az ópiumhoz.

Nem... Ezek az örökké mulató, örökké vigasságban élő emberek nem vidám emberek. Ezek nem az életért, hanem csak a *halál ellen* mulatnak és orvosságnak szedik a mámort és meghalnak, ha ez az orvosságos üveg már kiürült. Az igazán vidám emberek csöndesen, tiszta fejjel járnak az életet és tiszta szemmel nézik útjuk nagy-szerű változatosságát, temérdek kisebb és nagyobb érdekességét. Czólokát, föladatokat tűznek ki maga elé, egy hivatás tartalmát érzik magukban, a családost megpróbáltatásnak, a sikert kedves ösztönzésnek érzik, szívesen emelik az élet terhét, mert napsütésben és csillagfényben egyaránt szépnek látják a világot. Ezek az életnek igaz és egészséges szeretete...

A parlamentben most a kultusz-tárca költségvetését tárgyalják. Ennek a vitának immár esztendőnk sora óta obligát velejárója egy fontos problémának: a *harmadik egyletem* kérdésének aktualissá válása. Nem ez a mostani kormány az első, a melynek ez a kérdés az eszébe juttatja magát. Már az elődjeit is ostromolta.

A gniális Wekerle Sándornak megvolt a maga metódusa az ilyen türelmetlenül jelentkező kérdések izgalmanak eloszlására. Mikor hevesen követelték az új dunai hidat a főváros két része között, Wekerle azzal a kijelentéssel válaszolt a követelésre, hogy Budapestnek nem egy, hanem három új hidra volna szüksége. A harmadik egyetemért folyó versengés kórusába pedig azzal szólt bele, hogy a negyediket és az ötödiket is kiltásba helyezte. Egyszerre még a szükségesnek elismert három új dunai-híd közül az az egy sincsen meg, a harmadik egyetem kérdése is csak kérdés ma is, de a türelmetlen izgalom lecsillapodott. Mert ez az igazság, hogy jobb ma egy veréb, mint holnap egy tuzók, ime megtüri maga mellett vagy magával szemben azt a másikat is, hogy sokat várni nagyobb öröm, kellemesebb izgalom, mint keveset kapni.

A várakozásnak azonban kötelese erénye, hogy egyszer vége, a végének pedig kötelese erénye, hogy eredménye is legyen. Lehet, hogy ötödik egyetem is lesz, de immár bizonyos, hogy előbb a harmadiknak is meg kell lennie.

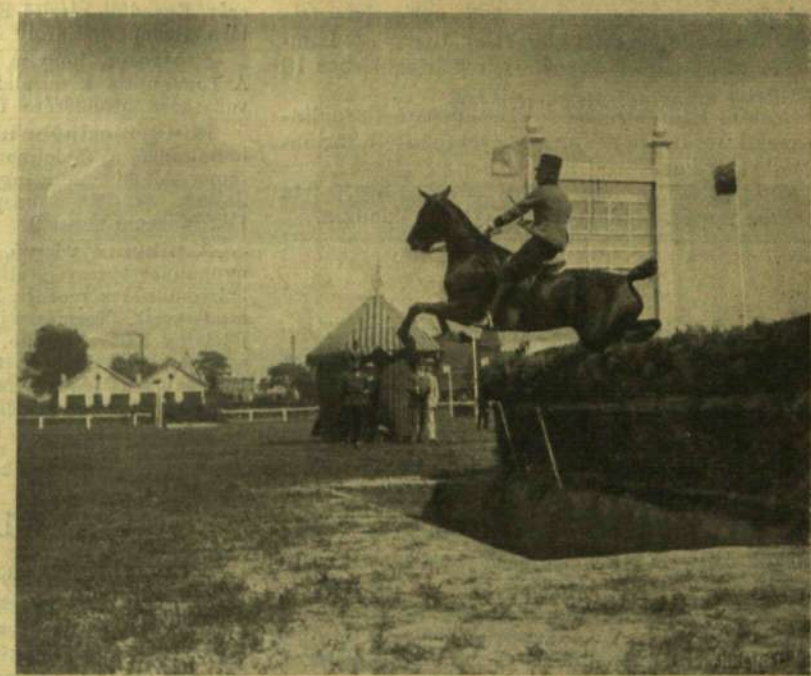
A buzgó vetélkedés, a mely érette a városok részéről folyik, örömdetes érdekesség, mert díszesebb és szebb erkölcsöt egy város nem demonstrálhat, mintha iskolát követel és ezért hajlandó igazán imponáló méretű áldozatokra.

De épen az áldozatkészségnek ez a nagy-szerű jelentkezése eredményez egy olyan jelenséget, a mely egy külön vitának igen gazdag anyagát ad. A kérdés minálunk igen olyan fejlődési irányba fordult, hogy csak az ország leggazdagabb és legnagyobb városai jelentkezhettek a porondon. És ez a licitáció egészen a háttérbe szorított egy kérdést, a melynek pedig nem lenne szabad a tekintetbe veendő első vonalából kiesnie.

És ez a kérdés az: vajjon a legnagyobb városok a legalkalmasabbak-e a tanulásra, a tanításra,

PETRINI GUSZTÁV TÜZÉR FŐHADNAGY, AZ ELSŐ DÍJ NYERTESE.

BÁRÓ ROHN ADOLF DRAGONTOS SZÁZADOS UGRATÁSA.

A BUDAPESTI KATONAI DÍJ-UGRATÁS. — Menyhért Antal felvételei.

a tanítás intenzív és eredményessé tételére? Nem harmónikusabb, izmosabb, acélosabb, teljesebb és eredményesebb-e a tanítás olyan helyen, a hol egy széles, forogtagos és temérdek águ élet örökös hullámzása nem zavarja? Egy univerzitásnak nem az a legfontosabb hivatása, hogy valamely gazdag és nagy városnak mutatós dísz vagy büszkesége legyen, hanem, hogy a tudomány készletének legyen minél gazdagabb forrása és minél tökéletesebb eszköze. És nyitott kérdés; mi e hivatása teljesítésének szükségesebb eleme: a nagy város életének gazdagsága és viharos elevensége-e, vagy pedig — ennek az ellenkezője?

A harmadik egyetem föllállítása dolgában, ennél a kérdésnél, hogy hol adnak érte legtöbbet, fontosabb az, melyik hely legalkalmasabb arra, hogy maga a föllállítandó egyetem legtöbbet adhasson a rendeltetésének. Mert akárhol lesz ez a harmadik egyetem, elsősorban nem a város, hanem a maga hivatása számára kell, hogy emeltesse. És ha a legtöbbbe kerül is, ott éri meg legjobban az árát, a hol a hivatását legjobban szolgálhatja.

Szigma.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A *finnek művészete*. A finn nép művészetének fejlődése sok hasonlóságot mutat a miénkkel. Mint keresztény, főleg templom-építő és díszítő művészet indul meg a középkorban, külföldi hatások alatt és külföldi stílusok szerint, de a helyi viszonyoktól függetlenül bizonyos fokig önállóan fejlődik tovább, önállóbban, mint a mi középkori művészetünk. Aztán jön a reformáció kora, a mely az eddig az egyház szolgálatába hajtott művészetet önállóvá teszi, de még mindig nem szabadítja fel a külföldi hatásoktól. Csak a XIX. században indul meg egy önálló fejlődés, különösen 1840-től, a finn művészeti egyesületi alapításától fogva a jelentékeny művészeti termékek, kik között nincs ugyan olyan világszerűt ünnepeket nagy művész, mint a mi Munkácsyknak s talán csak az egy *Gal-lén-Kullela Aiseli* éri el a mi néhány kitünőbb művésznünk színvonalát, de viszont több eredeti sajátosság, sajátképi finn gyökeresség van az egész fejlődésben, mint a miénkben, a mely tulajdonképp az általános európai fejlődés többé-kevésbé egyenlően színezett visszhangja. Erről a finn művészetekről szól a *K. Lippich* Elek szerkesztése alatt megjelenő *Művészeti Könyvtár* legújabb kötete. Irója *Ohquist* János, a finn műtörténet egyik legkitünőbb művelője s ebben a könyvben kísérte meg először a finn művészet tüzetes történeti tárgyalását. Bizonyára köszönettel fogják venni a finnek is, hogy egy magyar vállalat teszi először lehetővé művészetük fejlődésének ilyen nagyarányú monografiában való tárgyalását. A könyv nagyon világos és áttekinthető képet ad arról a fejlődésről: nyugodt, tárgyilagos hangon, de szeretettel szól róla. Ez a szeretet nem vezet túlzásokra és túlbecsülésekre, mindig megőri józan látását, helyes perspektívába tudja beállítani úgy

az egyes művészeteket, mint az egész fejlődést. S a magyar olvasó sok tanulással forgathatja ezt a könyvet: itt is egy nehéz politikai, társadalmi és gazdasági viszonyokkal küzdő művészet törekvéseit látja a nemzeti egyéniség önálló művészi kifejezése felé, itt is azok az erők dolgoztak és juttatták a finn művészetet mai virágzásáig, mint minálunk. A könyv becses kiegészítője a *Művészeti Könyvtár* monografia-sorozatának s út-törő jelentősége is van: alapjául fog szolgálni a finn művészetre vonatkozó kutatásoknak. Illusztráció anyaga is rendkívül gazdag, a szerző nyilvánvaló hozzáértéssel válogatta ki a finn művészet anyagából a leginkább jellemzőt és a legerdekesebbet.

Goethe. Magyar Goethe-életrajz eddigéig nem volt. A nyolcvanas években Szász Károly lefordította az angol Lewes híres Goethe-könyvét, a mely a maga idején kitűnő volt, de azóta nagyon is elavult és különben is teljesen kiesett a könyvtársi forgalomból. Azóta fordított Goethe-életrajz sem jelent meg, eredetinek írására pedig nem vállalkozott senki. Most a Kisfaludy-Társaság *Költők és írók* című gyűjteményébe *Barabás* Abel írta meg Goethe rövid, a nagyközönség számára írott életrajzát, az első eredeti magyar Goethe-életrajzot. A Goethe-re vonatkozó legújabb kutatások alapján dolgozott s ha hiányzik is belőle az a mélység, a mely az ily nagy szellem megragadásához és szellemi arcképeknek megalkotásához kell, úgysem, könnyed előadásban csoportosítja az életrajzi adatokat, néha találó dolgokat is mond a költő műveiről s igyekszik magyar ember szempontjából nézni Goethe-t, fölmutatva magyar kapcsolatait és analógiáit. Ekkora s ily részletesen felkutatott életpályát oly szűk keretben eredeti felfogással, igazi élelteljességgel megragadni, ah-hoz igen nagy művészet kell s *Barabás* Abel józan mérséklettel tesz tanúságot, hogy ezt meg sem kísérelje s alapjában véve beéri az eddig ismert adatokkal a nagyközönség számára való összefoglalásával. Elmondja Goethe születésének körülményeit, gyermekkorát, képet igyekszik adni frankfurti környezetről, majd lipcei és strassburgi egyetemi éveiről, irodalmi tanulmányairól, szerelméről szól. Ezzel jut el irodalmi pályájához, a *Sturm* és *Drang*-korszakhoz, a *Goz von Berlichingen*-hez, majd a Wertherhez. Aztán a weimari évek következnek, a költő nagy-szerű virágzásának korszaka. Goethe, valahányszor szó esik róla, egész nagyságában jelenik meg az irodalmat ismerők előtt és betölti a lelket nagyságával, csak ki kell mondani a nevét és intuitív módon megérezzük jelenlétét. Így vagyunk *Barabás* könyvével is: a költő alakja teljesen elfűd az életrajzi fogatékosságait és jótulajdonosságait, ő csak arra való, hogy felidézze bennünk a nagy szellemet, mely aztán ragad magával és magára kényszeríti minden figyelmünket, fölkel bennünk mindazokat a benyomásokat, melyeket valaha tölle kaptunk és eltölt nagyságának érzésével. Foglalkozni vele mindig innapi alkalom, s az életrajzi életemet közzönnettel tartozunk, hogy ezt az alkalmat egy magyar könyvvel szerepte meg s szívesen elnézzük neki, ha néha zavarólag áll is közénk és a költő közé s a kelletlenül életemben érezteti a kettejük közötti nagy távolságot. Az érdeklődő nagyközönségnek pedig jó szolgálatot tesz a könyv: megadja azokat az ismereteket, melyek Goethe teljesebb megértéséhez és élvezéséhez szükségesek.

Budapesttől a föld körül Budapestig. Nemrégiben néhány sorozat fényképfelvételt közöltünk Szibériából, az orosz-japán háború csatáiról, Japánból, Amerikából. *Pásztor* Árpád hírlapíró-társunk felvételei voltak világkörüli utazásáról, melyet a múlt év folyamán tett, Oroszországon át a szibériai vasuton Mandzsuriaiba, innen Japánba, aztán Amerikába s onnan haza. Erről az utazásáról most terjedelmes és szép kiállítású könyvben számol be. Mint újságíró járt az idegen vidékeken s mint újságíró szól róluk: nem ad sem tudományos tanulmányokat, sem szép-irodalmi leírásokat, hanem impressziókat, melyek egy jöszemű és fogékony újságíró útja közben megragadtak. Azt lehetne mondani a könyvről: riportok egy utazásról s hogy ez a jellege meg erősebb legyen, néhány interviú is van benne nevezetes emberekkel, a kiket útja közben meglátogatt. Oroszországban meglátogatta a Csar-szke Szelot, a czárak kastélyát, adatokat szerzett a czár életmódjáról, az orosz irodalomról, meglátogatta Tolstojt, a kiről akkor még nem lehetett sejténi, hogy néhány hónap múlva eltávozik a földről. — utána járt az Oroszországba mulatóhelyekre került magyar lányok szomorú sorsának. A szibériai és mandzsurországi utazásról jobbra jellemző apróságokat mond el; itt csak keresztülfutott a vasúttal, hogy annál többet tartózkodás-ék Japánban, a melyről sok érdekeset tud mondani, tájképeket, szokásokat, különöségeket, érdekes alakokat ír le, kikutatja japán emberekkel való beszélgetések során azt is, hogy mit tudnak az átlagos japánok rólunk, magyarokról. Amerikában kinyomozta a Kaliforniában élő magyarokat, meglátogatta a soknejű mormonok fővárosát s érdekes, sokszor megdöbbentő dolgokat mond el az Amerikában dolgozó szegény magyarok sorsáról. Edisont is meglátogatta és érdekes beszélgetést folytatott vele. A végén bemutat egy pár levelet, melyet amerikai magyarok írtak, bizonyosságul annak, hogy mennyire megráloztatta Amerika az egyszerű emberek gondolkodásmódját. Mindez a sok és sokféle dolog frissen, érdekesen van elmondva, a pillanatfelvételek közvetlenségével, jókedvvel, néha melegséggel is. Kellemes, szórakoztató könyv, a sok érdekesség nem halmozódik fárasztóan, nem nagyképűsödik, egyszerűen, folyamatosan szól az olvasóhoz, mindig megfogja és ébren tartja az érdeklődését. Nagy mennyiségű kép is van benne, az író saját felvételei. Ez a könyv az első magyar példája annak az Amerikából Európába jutott szokásnak, hogy egy újságíró hosszú útra indul tisztán csak azért, hogy riportokat írjon a közönség szórakoztatására azokról a dolgokról, a melyeket útja közben látott.

A *Jó Pajtás*. *Sebők* Zsigmond és *Benedek* Elek képes gyermekklapja május 28-iki számában közli *Benedek* Elek versét, *Zsoldos* László elbeszélését, *Dörmögő Dörmötör* folytatja utazását a Vaskapuhoz *Sebők* Zsigmondtól, cikket Buda-vára múltjáról *Váradi* Antaltól, kedves verset szép képekkel Géza bácsitól, három apró mesét *Elek nagyapjától*, tréfi történetet *Totótól*, a hí előfőntől *Zsiga* bácsitól, regény-folytatást *Rákosi* Viktoról. A *Kis Krónika* rovat aktualitásai, a rejtvények, szerkesztői üzenetek teszik teljessé a szám tartalmát. A *Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedrét 2.50 fillér, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványzámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal. (IV. ker., Egyetem-utca 4.)

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK.

Table with columns for departure and arrival times of trains from Budapest. Includes sections for 'A vonatok indulása Budapest nyugoti p.u.-ról' and 'A vonatok érkezése Budapest nyugoti p.u.-ra'.

Új könyvek.

A fennek művészete és időktől máig. Irta Önküist János. (Művészeti könyvtár.) Budapest, Lampel R. (Wodianer F. és fia); ára díszkötésben 12 korona.

EGYVELEG.

* Képreaurálás elektromos árammal. Tony Robert-Fleury, a «Société des Artistes Français» volt elnöke, a régi képeknek egy érdekes restaurálási módjáról értesít bennünket.

bőrpólop- és szépitő-szer ajánlható. Ára 75-75 krajczár. Egyedül készítő Erényi Béla Diana-gyógyszer-tára, Budapest, Károly körút 5. sz.

A pihenő vágyó, kimerült ember csendet és nyugalmat keresven, elsősorban Siófokra gondol. Ez a balatonfüredi a modern kényelem minden kellékével rendelkezik.

HALÁLOZÁSOK.

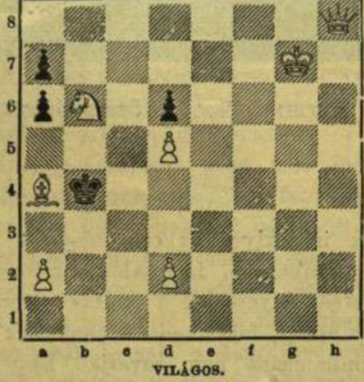
Elhunytak a közelebbi napokban: BATHÓ IGNÁC 48-as százados, 93 éves korában. A szabadságharc után Bathó Kufsteinban másfél esztendőig raboskodott.

harmincz éves korában Budapestén. — Landravai DUSICS ZSIGMOND földbirtokos, 79 éves korában Selmeczbányán.

Özv. HUSVÉTH JÁNOSNÉ, született Scherer Katalin, nyolczvanhat éves korában Veszprémben. — Özv. váradiai BAICH ANANÁSNÉ, szül. valepályi Athanasievičs Johanna, 78 éves korában Budapestén.

SAKKJÁTEK.

2746. számú feladvány Jaspersen J.-től, Svendborg. sörét.

Világos indúl és a negyedik lépésre mattot ad.

A 2742. számú feladvány megfejtése Erlin Konrádtól. Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.

- 1. Kh1-g1 ... Kd5-e4 (a,b) 1. ... Fh7-g8
2. Hb3-a2 f stb. ... b4x3
3. Va6-b7 f stb.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Sark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör». — Ludány Antal. — Wracborgod Pál. — Beer Már. — Gottlieb István (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). —

Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Léptér). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mészey József (Győr). — A «Zborói Társaság». — A «Kölcsei Katholikus Kör». — Veszprémi Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodás-ulyak). — A «Duna-földvár Egyenlőségi Kör» (Duna-földvár). — Baross Mihály (Biharvadászi). — Csolnoki István (Hajdúhadháza). — A «Leibitzi Gazdasági Kaszinó» (Leibitz). — Lastyik János és Szivák János (Alberti-Ira). — «Csengeri Kaszinó» (Csenger). Király Mihály (Zenta). — Kunz Rezső (Temesváros). — Budai Sakkos Társaság (Budapest). — Pátkó Imre (Talpas).

Szerkesztői üzenetek.

Mese. A mese sem érdekes, elmondva sincs érdekesen, hosszadalmas is az unalomig.

Vezűv. A virágzó ákác. Egyáltalán nem tud érdekeset mondani a Vezűvről, leírása olyan, mint egy rossz tankönyvi leírás, gyarló, döcögős versekben.

Tragédiák. Kérés. Beszédés órák stb Nem épen rossz versek, de nem is épen jók; semmi sincs bennük, a mivel ki tudnának tűnni a közönségek számára szörnyű áradatból.

Írás órája. Vázlat. Jön. stb. Zárzavaros forrongás, egy-egy jó hang, egy csillám, költői kép — meg kell várni, a míg ez az erjedés kissé lecsillapodik.

KEPTALÁNY.

A 18-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Előteletet nehezebb leküzdeni, mint egy csalát megnyerni.

Felolós szerkesztő: HOITSY PÁL. Szerkesztéségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-n. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

HENNEBERG-SELYEM. csak közvetlenül! Fekete, fehér és színes. K 1.35-től m-ként bluzok és ruhák számára, bérm. és már elvámolvva a házhoz szállítva. Dás mintaküldemény bérm. Henneberg selyemgyáros, Zürich.

Női Felső Kereskedelmi Iskola Pozsonyban. A Pozsonyi Kereskedelmi- és Iparkamartól fenntartott nyilvános, három évfolyamu Felső Kereskedelmi Iskola Pozsonyban. Érettségi vizsga. Állás-közvetítés. Internatus. Értéktelést kívánatra küld AZ IGAZGATÓSÁG.

UTI BÖRÖNDÖT és egyéb finom bőrúrut legelőnyösebben vásárolhat a készítőnél. CSÁNGÓNÁL Bpest, IV., Múzeum-körút 5. Telefon: 67-00. Olcsó szabott árak. — Grand Prix aranyérem Páris. — A CZIM FONTOS.

ÉKSZEREK EZÜSTNEMŰEK. ÓRAK, egyházi szerek, angol, francia, kínaiasztal dísz tárgyak, gyári áron beszeresedők. Legjobb angol és francia készítmények. SÁRGA JÁNOS cs. és kiz. név. szállító, órák, ékszerek, Budapest, IV., Károly körút 1. sz. Lásd nagy árjegyzék ingyen.

Wien, Marburg, Budapest, Páris, Gröben, Stettin, Triest. Uj, pompás gyógyépület. Sauerbrunn. Blájer tartományi gyógyintézet. 600 szoba 2-tör. től feljebb, villamos világítás, lift, kórházi torrézet. Május 15. — szeptember 30. — Éryha, szabályi ághajlat. Szől- és portment. — Prospektusok.

LEN. és pamutárak kivételénél közelebb, a legjobb minőségűben. zeller, bazsalik, arocz, újhírtől, zsebkendő, vászon, egész kelengyék stb. stb. Saját érdekeltéjen kérték mintákat ingyen és bérmentve. MARTINEK JÓZSEF szövődéjéből Roth-Kosteletz W/v. Csehszág.

KOCSIÁRUGSARNOK BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 72. A monarchia legnagyobb kocsiárúháza. * Árjegyzék ingyen.

Oly hölgy vesszőparipa-állomatszappant használja. — Egyedül gyártó: Bergmann & Co. Tetschen a E. Darabja 80 filléret minden gyógyszer-tárban, drogériákban és illatszerekben stb. kapható.

Vegyén svájci Foulard - selymet! Kéjlen tavaszi és nyári időszakaikból ruhák és bluzok való mintákat: Foulard, Voile, Crêpe de Chine, Chine cachemire, Eolienne, Moussefine 130 cm. széles méterenként 1 K 20 fill.-től feljebb, fekete, fehér, színes és tarka, valamint kímert bluzok, egyszerűen készült, pamut, vász és selym ruhák. — Mi ezáltal erős selymesöveteket adunk el vám- és portmentesen díreket a házba magánvételre. (Készítés levélpostán.) SCHWEIZER & Co., LUZERN U 24 (Svájc). Selyemkivétel. Királyi udvari szállító.

A budai Szt.-Lukácsfürdő «Nagyszállodájában» és «Thermal-szállodájában» szoba teljes ellátással naponta 10 koronától feljebb. Minden szoba kilitással a Dunára. Kénes iszap-fürdők és iszapforrások. Földismer-tetést díjmentesen küld. :: :: :: :: Szt.-Lukácsfürdő részvénytárs.

Természetes szénsavdús savanyúvíz a mohai ÁGNES forrás. Legjobb avatall és üdítőital. Kifőző szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál. Járvány idején prészervatív gyógyszernek bizonyult. Szét-küldése Édeskuty L. udvari szállító Által Budapest. — Kapható mindenütt.

SALVATOR kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás. vese- és hólyagbajoknak, köszvénynek, cukorbetegségnek, vörhenynek, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. — Természetes vasmentes spanyulvíz. Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipőci Salvatorforrás-vállalat. Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

Szénásy Hoffmann és Társaság selyemárúháza, csakis: IV., BÉCSI-UTCA 4. Legnagyobb és legszebb választék az összes PÁRISI DIVATUJDONSÁGOKBAN. Selyem, szövet és vászonkülönlegességeink kizárólag cégünk részére készültek és másutt nem kaphatók! REKLÁMCIKKEK :::: La charme du Foulard... 95 Voile Grenadine minden színben duplaszélés... 120 Valódi Shantung ruhák és bluzák legjobb minőségben 110 Csikós és kockás Duchesse mousseline ruhák és bluzák... 95 Utazófátyol minden színben 1. — Surrah Serge tailleur & Double face a legnagyobb választékban Kérjen mintákat!

A modern Hölgy. Nem kellene elmulasztania a legmagasabb körökben bevezetett, ártalmatlan szépségi szereinket állandóan használni, mert hatásos bámulatos: Paradisia az előkelő hölgyvilág arckréme Marmora mandulaliszt, kedvelt mosdópóráz szappan helyett... 3.50 K. Anonyme riszvirgypouder, válogatott finomság, kellemes, föltétlenül tisztító, fehér vagy testszíneben... 6 K. Kapható: Cs. és kir. főhercegi udvarok szállítói. M. & Mme CZARTORYSKI kosmetikai intézet, Bpest, Szervita-tér 4.

KÁLMÁN és BARTA uri, női- és gyermek-divat árúháza Budapest, IV., Kecskeméti-utca 14. legújabb most megjelent: Kérje DIVATÉRTESÍTŐ-jét, melyet a özög ingyen küld meg.

HALL-fürdő. Felső-Ausztria. Elsőrangú jodbróm-fürdő. Európa legrégibb és leggyógyhatásosabb jódforrása. Idej: május 1-től október 1-ig. Felvilágosítást és prospectust küld az állami gyógytelepek igazgatója, Bad-Hall Dr. Gerstel szanatóriuma télen is nyitva van.

EZ AZ, a mit én akarok:

„Palma Koucsuk Lipószarok”

Virágkedvelőknek!

20 különféle fajból álló sorozat a legkisebb szobacserép-növényekből, virágzatlan vagy szilárdpárkány díszítésben, valamint szobákban és az állatok 3 és 6 koronáért; értékes növényeket cserép nélkül, teljes megvilágításra és legelőbbben, utánvétel, mint különlegességként szállít.

Gróf uradalom kertkezelőse, Felsőseged, Somogy.

Saját készítményű **előszobaszekrények,** konyhaberendezések, cseléd-:: szobák, leányzobák :: készpénzért és részletre jutányos árban jótállás mellett kaphatók. Állandóan nagy raktár! **BERENDEZESI VALLALAT** Bpest, VIII., Tömö-utca 4.

SZOBORÁNCZ

GYÓGYFÜRDŐ Ungmgyében.

Glauberós, hideg, kénos, sós víz. Gyomor- és májbetegség magyar Karlsbadja.

Fürdőidény: május 15-től szeptember 15-ig. Előidény: május 15-től június 1-ig. Utóidény: szeptember 1-től szeptember 15-ig. 30% árengedményvel a lakosoknál.

Ez a maga nemében páratlan gyógyvíz, mint irógymógyó biztos segédít nyugtató gyomor- és bélbetegségek, alhasi pangásoknál, makacs székrekedések, enyhén, oldólag hat, májbetegségek, epehomok és epekövek oldólag hat. Vérnyomásokat, szédüléseket, hűdések, gutaütési rohamoknál véralvónál, felszívólag hat, csúszós és kövényszerű bántalmaknál a kör okozta erjesztésműködés, elrakódásokra az izületekben, azok oldására és kiküszöbölésére hat. Kövérség, szívfejlődés ellen, emésztésgátlásoknál, veschejésekkel egy a csonk-, mint a fehérvérkivátlást gyorsan és kedvezően befolyásolja.

Mint fürdő különféle izadmányokat, daganatokat, izületi és csontbántalmakat, csontszétkezdéseket, Gerélykóros daganatok, fekélyek ellen, méh és méh közötti izadmányok, hasbántó izadmányok felszívódását elősegíti, a legkülönösebb makacs idült bőrbetegségek ellen bámulatos gyorsan hat.

Vasúti állomás: az Állóidő és Pest felől jövőknak Ungvár, a felvidék és illetve Kassa felől jövőknak Nagy-Mihály, honnan kényelmes bérkoszon 1 és 1/2 óra alatt elérhető.

A víz otthon is sikeresen használható. Ár: egy nagy láda 40 üveggel 20 kor., kis láda 20 üveggel 11 kor. A víz a vasúton szállítási kedvezményben részesül.

Megrendelések és tudakozások: Szoboráncz gyógyfürdő igazgatóságának Szoboráncz gyógyfürdő-cimzandó. Posta- és távirat-állomás helyben. A fürdő igazgatóságának. **Gábor Lajos.**

Margit-crème

a főrangú hölgyek kedvezet szepítő szere, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összehatásában rejlik, a bőr azonnal felvezeti és kiváló hatása már pár óra leforgása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémét utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjegyvel lezárni dobozát előfordulni, mert csak ilyen készítményvet vállal a készítő mindenemmel felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, zsírtalan, vegytiszta készítmény, amely a külföldön általános feltűnést keltett. **Ára 1 K. Margit-szappan 70 fillér. Margit-pónder 1 kor. 20 fillér.**

Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma 2 radon. Kapható minden gyógyszer-, illatszert- és drogaszletben.

Valódi Brünni Szövetek

1911. évi tavaszi és nyári idény.

Egy vég **3.10 méter**

1 vég 7 korona
1 vég 10 korona
1 vég 12 korona
1 vég 15 korona
1 vég 17 korona
1 vég 18 korona
1 vég 20 korona

hosszu tönnyek ele-
gendő (kabát, nadrág,
mellény) ára csak

1 vég, fekete szalon öltönynek K 20. — felöltőszövetek, turistalóden, selyemkammatok stb. stb. szállít gyári árban a szolónak elismert

posztógyári raktár Siegel-Imhof, Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

A magánvevők előnye szöveteket követően Siegel-Imhof eszénél a gyártás helyén vásárolni, felette nagyok. — Kolossális áruforgalom következtében mindenkor legnagyobb választék egész friss szövetekben. — Legelőbb szabó árak. A legkisebb megrendelés is teljesen minta szerint és legelőbbekben lesz eszközölve.

Kizárólag elsőrangú

bőröndök és bőröndárak

kényelmes havi lefizetésre.

Kimerítő bőröndárjegyzék kívánatra ingyen.

Aufrecht és Goldschmied utóda

Elek és Társa R.-T.

Budapest, IV., Károly-körút 10. szám.

CSAK AKKOR ismeri meg a különbséget az O'SULLIVAN és minden más gummisarok között, ha O'SULLIVAN gummisarkot fog viselni!

Tartóssága utólréhetetlen! **Rugékonyága utólréhetetlen!**

Kapható minden bőr-, cipészkekké- és cipőüzletben. **Hasonlónevű utánzatokat ne fogadjon el!!**

Alkalmi vétel
fiu és leány mosó-
batizst és voil-ruhákban,
leszállított áron

Fischer Berthá Nővére Utóda
Budapest, IV.,
Bécsi-u. 5.

Kövérség ellen használják Párisban: Le THE MEXICAIN DU DR. JAWAS

mely anélkül, hogy az egészségnek ártana, kitünő eredménnyel jár, minden diéta nélkül. The Mexicain, Párisban, a Narodetki-Resall gyógyszerárban készült. A testesség nemcsak az alak elegáns voltát befolyásolja, hanem idő előtti vénit. **Dr. Jawas The Mexicainje nyúlánkká tesz és bájos formát ad.** — Állepő eredmény! Övekdünk utánzásból és ügyeljünk arra a névre: **THE MEXICAIN DU DR. JAWAS-t Párisban.** — Kapható gyógyszerárakban. — Csomagonként 5 korona 50 fillér.

Nagybani lerakot Ausztria-Magyarország részére **Török Jósef** xxx gyógyszerárában, Budapest, VI., Király-utca 12. szám. xxxxx Használat előtt.

KERTIBUTOR

Allandó dus választék réz- és vashatárakban, sodronyágveté-
tekben, csapattarokban, kert vashatárakban, gyermek-
koscsokban stb

Képes árjegyzékot ingyen és bér-
mentve küldünk.

PAPAI és NATHAN
vas- és rézbutor yár
Budapest, Andrássy-ú.
(Fonclére-palota)

Lohr Maria (Kronfusz)

csipke-, vegytisztító-, kolmfestő-, szőnyegperelő- és szőrmegővő gyári-intézet. 4. Telefon 57-08. Budapest VIII. kerület, Baross-utca 85. szám.

Plókok:
IV., Kocsmanóti-utca 14.
IV., Ektü-ut 6. sz.
V., Harnimósd-utca 4.
VI., Andrássy-ut 16. sz.
VII., Teréz-körút 30. sz.
VIII., Jósef-körút 2. sz.

HALTENBERGER

ruhafestő és vegytisztító KASSA

Lelkimerő, gyors munka! Kiterjedt postaforgalom. Külön osztály gyászruhák festésére. Gallér-, kézelőtisztítás (naponta átlag 24.000 darab). :: :: :: :: **Tessék prospektust kérni.** Postacím: Haltenberger Béla postafiókja, Kassa.

ELŐPATAK

gyógyfürdő

Kiválóan jó eredménnyel használható a **gyomor, vesé, hólyag és a méh hurutos bántalmaknál,** máj- és lépbetegségeknél, **kövérség** és **csigolya-
alagútszékély, valamint bármely az idegesség
alapján fellépő betegségek**nél. A **nagybíró előpa-
tali gyógyvizek** orvosi javaslat szerinti ivása, összekötve a megfelelő és itt feltüntetett kiegészítő gyógyszerekkel (meleg és hidegfürdők, vízgölyvintézet, masszázs, svédorna, diétikus étrend) **rendkívül kedvező eredményt** mutat. Fürdő-idény: május 15-től szeptember 15-ig. Vasúti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan állandó ólós kocsiközlekedés van. Lakás, előadás néző és vásárlások. Az elő- és utóidényben (május 15-től június 15-ig és aug. 20-tól szept. 15-ig) a gyógy- és szendzínnek fele fizető, lakások 50%-al és előadás is sokkal olcsóbb. **Az előpatali ásványvíz,** mely a szénásvány, égvényes vasas vizek között első helyet foglal el, mint gyógyvíz, hánál is használható és **idülté, kellemes ízű** tisztán vagy borral együtt fogyasztva, nagy kedveltségnek örvend. Utón és a külföldön évenként egy millió látcskát több kerül forgalomba. Székellési hely Előpatak, de

KOZMETIKAI GYÓGYINTÉZET

Fennáll 1892 óta.

Főorvos Dr. JUTASSY JÓSEF bőrgyógyász, egészségügy-tanár, az orvosi kosmetika legelőbb és legelőbb szakorvos Magyarországon.

Sikereink titka hogy tudományon alapon, szolidon dolgozunk.

Szépésgröntő bőrbajok jótállás mellett gyógyítunk (pattanás, kiütés, mitesszer, zsírosság, szárazság, vörösség stb.)

Felesleges képződményeket nyomtalanul eltávolítunk (lencse, szemölcs, anyajegy, sebhely szőr)

Hiányokat természetesen uton pótolunk (simaság, üdeség, szín, haj).

A készletek ára bő használati utasítással: Egy teljes készlet 10 korona, egy próbakészlet 5 kor.

- Bőrkoptató-készlet** szerei hóhérré te-
barna arcot, a szepőt, májfoltot gyökérsen elmulasztják.
- Bőrgyógyító-készlet** a zsíros, fényes, kihevülő, köny-
nyen piruló arcok ápolására (mattá tételére) szolgál; gyógyítja a **bőrháttak** (mitesszer), **pattanást** (vimmert), a **bőrháttakot** (poros), a **halvány és izmást, vörös keset, vörös orrot, legyási foltokat.**
- Bőrápoló-készlet** szerei a természetű szép
szemé, normális arc és
kér bőrt konzerválják, **idülték**; a **kényes, száraz, hámlos, durva, érdes, libabőrös, sápadt bőr** simasítják, puhítják, **simítják**; a **pehelyt bőr** felfrissítik, a megemlék a további fonyadástól; a **ráncookat** eltűntetik.

4. Bőrhámlasztó-készlet elmulasztja a **hag bőrró-
rnsókat** a benne ülő érvízes mitesszerekkel együtt; eltűnteti a **patánások** nyomait, a **lencsésfoltokat** és a **kisebb sebhelyeket** (hímhölgy); **leszedi** a legelőbb **szepőt és máj-
foltot**, a **lángvörös rózsapattást** és a **kékes horrtörőst**. A **bőrhámlasztás** körülbelül egy heti szobafogsággal jár.

6. Hajfestés. A hajfestés nagy gondot ad, mert a hajfe-
stések közt kevés az ártalmatlan és megbíz-
ható. **Dr. Jutassy** főorvosunknak hosszú tapasztalatai alap-
ján végre sikerült olyan hajfestéket előteremtene, mely az idő
szerint a legelőbbes: tudniillik csak a **haját fogja**, a fejéből
nem, a **fehérneműt** nem pisztítja, természetes színt ad, mely nem
fakul és színekben nem jár, a **kezelés** igen egyszerű, idegen
segítségét nem igényel és sem a **hajnak**, sem a **fejének** nem
árt. Egy **edag** Dr. Jutassy-féle **hajfesték** ára használható
utasítással **10 K** és kapható a következő hét színezéssel: **vörösszőke,
világoszöke, hamvaszöke, világosbarna, gesztenyebarna, fekete.**

Főraktár:
KOZMETIKAI GYÓGYINTÉZET
Budapest, IV. ker. Kossuth Lajos-utca 4. szám.

SZENT LÁSZLÓ (Püspök) Héviz-gyógyfürdő

Nagyvárad mellett, Kernáts János fürdőberő kezelése alatt. Kényelmes közlekedés. Vasúton Nagyváradtól 1/2, kocsin 3/4 órai távolban. Május—augusztus hónapokban naponta 12, vasárnap- és ünneppalokom 16 vonat közlekedik Nagyváraddal. A vasúti állomás a fürdőtelepen van.

As **európai hirt 41° C.** meleg természetes hévvis jvalva van: az **izületek és izmok erősös bántalmáinál, idült és különösen savas izületi loboknál, onostörések és különösen visszamaradt vastagodásoknál; kövérség**nél és annak különböző alakjainál; **ideggyök-
nál, melyek rheumatisus alapján keletkeztek** (fuchizsnál); **különböző bőrbajoknál, vesé-
rő bájoknál, belsőleg: heveny és idült gyomorabántalmaknál, májbjok és vesekövek
esetében.** Állandó fürdőorvos: **Dr. Nagy Ignác.**

A különböző igények szerint berendezett nagyszámú szobák napi ára 1 kor. 20 f. és 6 kor. között váltakozik. Gyógyterem (Cursalon) hirlapokkal, zongora, kánpár és tekesszállal. Ter-
raszok szép kilátással. Éttermek, csokrásda, sétahajók a fürdőtelepen és a mellette elterülő
éserdőben. Az erdőben jó tekeplya és Lawn-Tennis. Ut tákfürdő és három kádfürdő kívül
mórfürdők is vannak rendszeresítve. Ujonnan épült uszoda uszatanitással és homok kúrával.
Fürdők 40 fillértől 1 kor. 20 fillérig. **Elsőrendű, kitünő, állandó zenekar.** — Telefon-
összekötés Nagyváradal. Villanyvilágítás. A legszebb kirándulás és szórakozási hely.
Konyha és vendéglő a berő saját vezetése mellett. **Prospektust** kívánatra küld a
fürdőkezelőség.

KNUTH KÁROLY

MÉRŐK ÉS GYÁROS

Cs. és kir. fonsége Jósef főher-
cege udvari szállítója.

Gyár és irada: Budapest, VII., Garay-utca 10.

Kőponti és göfítések, légszezs- és vízvezetékek, csatornázások, szellőzteté-
sek, szavatvány, vízerművi emelőgépek stb. — Tervek, költségvetések, jöve-
delmi előirányzatok gyors készíttetnek.

BŐR- SZÉK IPAR

KENDI ANTAL

Budapest, IV. ker. Semmelweis-u. 7. sz.

Páratlan a maga nemében RUSZÁNDÁ

GYÓGYISZAP FÜRDŐ

Del-Magyarország, Melence, (Torontalm.) bármely más nemzet közi fürdőt is felülmúl. Vasúti-, posta- és távirat-állomás

Nyitva május hó 15-től szeptember 15-ig. Négy modern berendezett 74 szobából álló szállóval. A fürdőn orvosi szakteltek rendelkeznek.

Javára: **Közvény, idült izületi rheuma, scrophulus** minden alak-
jában, **kenőgyógyomáknak** ellenálló **bőrbetegsége, psoriasis** és **prurigo**ban, **verésben szenvedő** nő, **idegbetegség, esont-
bántalmak, Caris Necrosisnál** és **idült lues bántalmaknál** is **biztosan gyógyít.** **Valódi hamisítatlan borok, olvasó-
és zongoraterem, tekeplázás és tekeplya, nagy virágos és árnyé-
kos park, padokál, naponta cigányhangverseny tartatik. —
Prospektust kívánatra díjtalanul küld a fürdőigazgatóság.**

TÁTRALOMNICSZ

szeszonyítás június 1-én. — **Loverseny, nemethőzi
szalmblőveszt, tennis és golf. — KLIMATIKUS GYÓGY-
INTÉZET.** Vasúti Pósta. Telefon. Prospektust díjtalanul küld az igazgatóság.

HÁZLEBONTÁS

miatt az összes raktáron levő

FIU-, LEÁNY- és BAKFIS-

felöltők, matróz, angol-maderia batiszt vászonruhák, fejkötők, kalapok, tricók és harisnyák

beszerzési áron alul adatnak el a

TULIPÁN GYERMEKOTTHONBAN

DARVAS JENŐ, József főherczeg udvari szállítója
BUDAPEST, IV., ker. Koronaherczeg-utca 9. sz.

23. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JUNIUS 4.

Szerkesztési iroda: IV. Beáltanoda-utca 5. Egyes szám: Ára 40 fillér.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A «Világkrónika»-val együtt: negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is esatolandó.

BÁRÓ BÁNFFY DEZSÓ. 1843—1911.

Közös sorsuk a hatalmukat vesztett politikusoknak, hogy sokkal több az ellenségük, mint a barátjuk. Mert a kedvezéseket, melyeket élveztek, hamar elfelejtik az emberek, s a mai barát holnap már elhidegül; de az eltűrt sérelmek és sebek sokáig idők múltán engesztelődik. Ez annak is az oka, hogy rendszerint igaztalanul ítélnek meg a letűnő államférfiakat, s ezért szólal meg a gyűlölködés sokszor még koporsójuknál is.

Báró Bánffy Dezsőt az ellenségei még jobban gyűlölték életében, mint a többi vezető államférfiakat. Mert erősebb, keményebb, nagyobb akarátú volt, mint a többiek. Az ellenségeit intenzívebben tudta gyűlölni ő maga is s alkalom adtán le is verni. A mellett a dolgok személyes vonatkozásait kevésbé nézte. Nem követelt elnézést és könyörületet a maga személyére, de ő se gyakorolt mássokkal szemben. A ezélt, melyet maga elé tűzött, sohase tévesztette szem elől, de az embereket nem nagyon tekintette. Természetesen találta, hogy a nagy nemzeti feladatok teljesítésében főldözölőleg segítsék barátai, a nélkül, hogy jutalom lenne a bérük, de ép oly természetesnek azt is, hogy leküzdje minden eszközzel az ellenfeleit, a kik útjában voltak. Így aztán langyosak maradtak — kevés kivétellel — a barátai, és elkeseredettek az ellenségei. Ez talán érdeme is volt Bánffynak és nem csak hibája. De bizonyos, hogy nehezzé tette vele szemben az igazságos ítéletet. Az újabb évtizedek alatt talán senkivel szemben sem nyilatkozott meg az ellenszenv kérelhetetlensége oly kiméletlenül egész a ravatalig, mint vele szemben. És éveknél kell még elmulniok, hogy osztatlanul igazságos legyen a felette való ítékezés.

Pedig tagadhatatlan, hogy ki-

magaslóak voltak kvalitásai. Magasan emelkedett ki a mai korszak akarni csak lanyhán tudó s nagy ezélokért küzdeni is alig merő embereinek soraiból. Alig volt kortársai között egy is, vezető helyen talán egy sem, a kiből akkora lett volna az enerzsia, mint ő benne. Fáradhatlanul tudott küzdeni a ezéért, melyet maga elé tűzött, szünetet nem ismerő, egész lelkét, egész erejét igénybe vevő volt a küzdelme. S egyaránt volt állhatatos törekvéseiben, akár a hatalom eléréséért küzdött, akár megtartásáért.

Berzeviczy Albert, a képviselőház elnöke, elparentálván báró Bánffy Dezsőt, felemlítette róla, hogy Erdélyből hozta magával a jel-szavát: «fletere si nequeo superos, Acheronta movebo.» Sokan kegyeletlenségnek tudták be-

ezt a kifejezést. Mintha gáncsolni akarta volna a szabatos kijelentéseiről ismert házelnök a politikust azért, mert az utczával is szóba állt. Pedig e mondas nem erre vonatkozott. Hanem vonatkozott a megboldogultnak arra a működésére, a mit előtte meg nem tett senki, hogy lemondván a miniszterelnöki méltóságról, oda állott a küzdő ellenzék soraik közé. Ez máshol magától értetődő dolog. Nálunk Bánffy enerzsiaja kellett hozzá. A mi exminiszterelnökeink bizonyos feszélyeztettséget éreznek a szék iránt, a melyet betöltöttek, s a király iránt, a kit szolgáltak, s mikor lemondtak, visszavonultak a közéletből. Legtöbbjüknek szavát sem hallani többé. Pedig az erősnek azontúl is a küzdő téren a helye.

Bánffy nagy enerzsiaja talán a legszebben abban nyilatkozott meg, hogy élete delelőjén túl megszerezzen egy oly tulajdonságot, a mely államférfiúnál majdnem nélkülözhetetlen: a szabatos kifejezésnek képességét. Mikor Erdélyből följött, valami sajátoságos czikonyás vidéki beszédmodorral foglalta el a képviselőház elnöki székét, valami sajátoságos elnöki székét. Első fel-szólalása idegenszerű voltánál fogva derültséget keltett. Ez pedig megöli az elnöki tekintélyt. S ebből fogyatékoságai miatt nem volt szerencsés felszólalásai miniszterelnök korában sem. Nyilvánvaló, hogy akkor nem ért reá ebben az irányban kipallérozni magát. De tiszteletet keltett az az igyekezete, melylyel később pótolta ebbéli hiányait. Csaknem öreg korában megtanulta, hogy szabatosan fejezze ki magát élő szóval és írásban egyaránt.

Ez a nagy enerzsia volt karakterének egyik legjellemzőbb alapvonása. Olyan tulajdonság, a mely a legtöbb emberben tiszteletet kelt, de a melyet esetleg gáncsolni is lehet. Mert mindig kiméletlenség, néha könyörületlenség is jár vele. De volt báró Bánffy Dezsőben egy másik nagy tulajdonság, mely osztatlan tiszteletet keltett minden hazafiban: az ő törhetetlen megalkuvást nem ismerő fajszeretete.

BÁRÓ BÁNFFY DEZSÓ.

Goszlér fényképe.

Dr. MAUBERIE
párisi tanár

KORSZAK-ALKOTÓ TALÁL-MÁNYA

PÁRISI VAJCRÉME

Ára 2 és 1.50 K. Alaposan gyógyítja az arcbőr minden természetellenes tisztátalanágait és beteges képződményeit. — Főraktár Ausztria-Magyarország részére Nikolits Emil gyógyszerésznél, Nagybocskereken. — Kapható minden gyógyszerüzletben és drogeriában.

ALAPITVA 1865.

HECKENAST GUSZTÁV ZONGORATERMEI

Bpest, csakis Gizella-tér 2.

IBACH-ZONGORÁK
egyedüli képvisellete

Telefon.

IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alipe Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

A legjobb és legegészségesebb

hajfestőszer

a Czerny-féle Tanningene

betekig eltart, soha nem fog. Ára 5 korona. Levelczim: Wien, XVII., Karl Ludwigstr. 4. Raktár 1, Maximilianstrasse 9.

Szépsége

sokkal tovább tart, ha állandóan Czerny-fele keleti Rózsatejet használ. Az ára 2 kor. A hozzávaló Balsamszappan 60 fillér.

A Czerny-féle Osan

a legjobb a fogaknak és a szájnak. Osan-szájvíz 1 korona 80 fillér, Osan-fogpor 90 fillér. — Kapható gyógyszerüzletben, drogeriákban és illatszertárakban.

BETEGTOLÓ-KOCSIK

rokkantak és lábadozók számára.

Játállás mellett a legjobb és elegáns, kivitelben eredeti gyári árrban szállít

KELETI-J. orvos sebész, műszer- és higiénikus, butorok gyára
Bpest, IV., Koronaherczeg-u. 17.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Alapítottát 1878. Telefon 13-76.

298. számú brosúra ingyen.

A legtartósabb fedőanyag a

czement tetőcserép

homok és cementből, mely legúj-tányosabban a Dr. Gaspary-féle gépeken készült.

A jóvedelmező homokértékesítéshez szükséges összes gépeket és formákat falitáglák, ürtömbök padlólapok csövek lépcsőfokok, vályuk előállítására készít

Dr. Gaspary & Co.
Markranstádt. Leipzig mellett.
Különlegességi gépgyár. Kérjük gyárunkat meglátogatni.

SIÓFOK

FÜRDŐ. — Idénynyítás pünkösdre.

Junius kiválóan alkalmas pihenésre és üdülésre.

A fürdőtelepi szállókban modern kényelem. Elsőrendű ellátás kivánságra díjtettkusan is. Pensio-ár 9 K. gyermekeknek 5 K. Pompás fürdő, remek park. Mindennemű sport. Levél- és sürgönyezim: Fürdőigazgatóság. — Siófokon nincs szünyog. — Telefonszám 1.

Szörme-, mosó, szőnyeg- poroló, javító és tisztító-intézet.

Kerber Henrik
Budapest, VIII., Nap-utca 29. sz.

Telefon 53-55. Ablaktisztítás, lakástakarítás, szobapadló-beeresztés, pormentesítés és féregirtás. Alapítottát 1890-ben.